

TÖLT

DANSK
ISLANDSHESTEFØRENING
NO. 3 | 2020

PÅ VEJ TIL MITTERNES RIGE

Tæt på Rasmus
Møller Jensen

Tema
SOMMEREKSEM

[HESTE KAN KOLLAPSE I SØVNE | VIKINGERNE VALGTE HINGSTE SOM GRAVHESTE
MALTE ER 11 ÅR OG VISER SIN HOPPE TIL KÅRING | SÅDAN VÆNNER DU HESTEN TIL GRÆS]

Forsikring er en tillidssag

– både før og efter skaden er sket

Vores forsikringer giver dig tryghed – både før og efter skaden er sket. Vi behandler 90 % af alle skader inden for en uge. Læs mere på www.dansk-hesteforsikring.dk eller kontakt os på tlf. 63 57 11 22.

INDHOLD

08

Sadler om til nye oplevelser

Rasmus Møller Jensens livslange kærlighed til heste har givet ham alt. Fremover vil vi se mindre til ham på kåringsbanerne.

14

19

26

42

Tema: Sommereksem

SMÅSTOF

06 Muleposen

ARTIKLER

08 Om gode heste og svære beslutninger

14 Han-hesten fik skåret halsen over ved vikingernes grave

17 Tema intro: Den frustrerende kløe

19 G nubber din hest manen af?

22 "Jeg vil hellere forbygge end at helbrede"

24 Nu står Gerties symaskine stille

26 Heste tester ny vaccine mod sommereksem

29 Vaccine kan give hestemarkedet et boost

40 Spørgehjørnet: Samarbejdet og ridehuset er Thors stærke motor

FAGLIGT

30 Forskeren: Sover din hest godt? – Nogle heste kolliderer i søvne

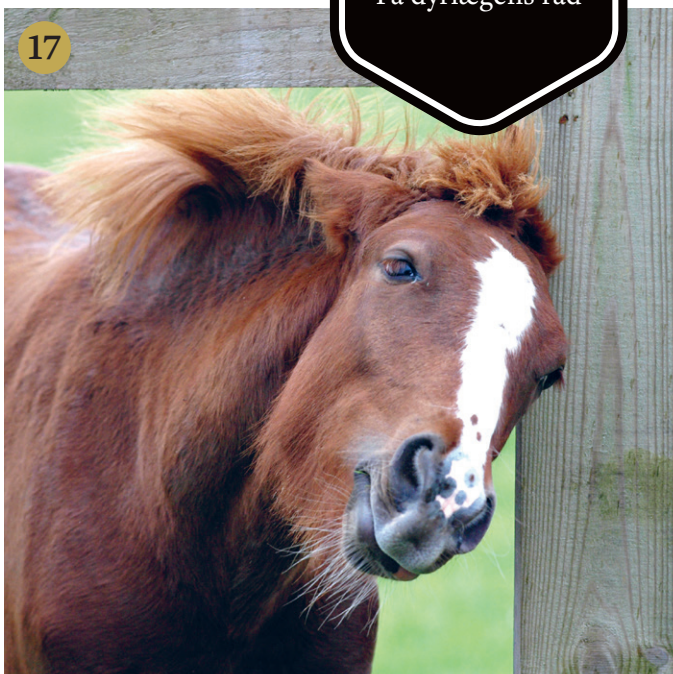
34 Stafetten: Malte elsker heste – især Hervör

38 Kostvejlederen: Sommerfodring, græs og fruktan

42 Brevkassen

KLØR DET?

Få dyrlægens råd

17

Forbandede sommereksem

I skrivende stund fylder coronakrisen næsten alt i Danmark og på resten af kloden. Islandshesteverdenen er også berørt. Store arrangementer som Nordisk Mesterskab er aflyst, og på den kommercielle side er handicapridning, rideferie, eksport/import, turridning, rideskoler, salg af rideudstyr hårdt ramt.

Konsekvenserne af det, der sker lige nu, vil være alvorlige og ødelæggende for nogle. Her på redaktionen tænker vi meget på jer, der på en eller anden måde er ramt. Vi opfordrer vores læsere til – når den tid kommer – at støtte op om foreningsarrangementer, stævner og forretningsdrivende. Så vi kan komme så godt som muligt ud på den anden side.

På markerne står vores heste lykkeligt uvidende om COVID-19. De æder, sover, får føl, leger. – Og en del af dem begynder at klø sig lige præcis nu...

Da jeg var 10-11 år, havde jeg en vallak med sommereksem. Punkie. Den var sød, men den stank af hvidløg. Det samme gjorde jeg. Mine fingre og mit tøj var plettet og mørkt af madolie blandet med hvidløg, for min mor havde kokkeret en fedtet mikstur, som hun smurte stort hele hesten (og mig) ind i. Motivet var, at mitterne skulle stoppe med at plage den. Mitterne var da ligeglade, og den stakkels hest gnubbede sig mere og mere skaldet. Jeg havde ondt af Punkie, og siden ham har jeg undgået at eje heste med sommereksem og heste importeret fra Island pga. deres høje risiko for at udvikle sygdommen.

Dengang, for 35 år siden, fandtes der ingen kur mod sommereksem. Det gør der heller ikke i dag til stor frustration for de hesteejere, der oplever deres mindst ligeså frustrerede heste klø sig hårløse – nogle til blods – og spurte rundt på folden ved skumringstid i vild flugt fra de irriterede insekter, der forårsager kløen.

Ud over de ramte hestes velfærd påvirker frygten for eksem også efterspørgslen af heste fra Island. Med verdens største udbud af islandske heste er det oplagt at søge mod nord, når man skal købe ny hest. Men mange ryttere vil ikke investere i importerede heste. Har en hest eksem, er den dyr at passe samtidig med, at dens værdi reduceres drastisk.

Den gode nyhed er, at der endelig er en vaccine på vej, som skal forhindre, at heste født på Island udvikler eksem, når de bliver eksporteret. Forskerholdet bag vaccinen tester i samme omgang et præparat til behandling af heste, der allerede lider af eksem.

Nu krydser vi fingre de næste tre år, til testen af vaccinen og behandlingen er gennemført.

Indtil da kan du blive klogere på sommereksem og vaccine i TÖLT. Her kommer du også tættere på heste- og forretningsmanden Rasmus Møller Jensen. Kostvejlederen giver dig aktuelle input til foder og indgræsning af en ifolet hoppe. Du får ny viden om vikingernes gravheste og møder den unge Malte, der rider sin egen hoppe til kåring. Vidste du forresten, at mange heste har søvnproblemer og kollapse – falder og får skader – under søvnen? Det skriver forskeren om på side 30.

Rigtig god og kløefri sommer til dig og din hest. 🐾

Pernille Engsig Eskildsen
Medredaktør

Pernille Engsig

TÖLT

FAGMAGASIN UDGIVET AF
DANSK ISLANDSHESTEFORENING
52. årgang | NO. 3 | 2020

Dansk Islandshesteforening
Bedervej 101, 8320 Mårslet
Tlf. 8747 5075
sekretariat@islandshest.dk

Telefontid: mandag - torsdag kl. 9 - 13
Fredag kl. 9 - 12

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR
Mie Trolle

MEDREDAKTØR
Pernille Engsig Eskildsen
toelt@islandshest.dk

REDAKTION
Medredaktør Kristina Christensen
kristina@islandshest.dk

TÖLT bestræber sig på at give indsigt og være samlingspunkt for folk med islandske heste i Danmark.

Genoptryk eller elektronisk gengivelse af bladets artikler er tilladt efter aftale med redaktøren. Redaktionen modtager gerne ideer og inspiration til TÖLT, men kan naturligvis ikke garantere, at alt bliver taget op. Ligesom redaktionen forbeholder sig ret til at redigere i på forhånd aftalte tekster samt afvise annoncer, som strider mod foreningens interesse. Artikler i TÖLT udtrykker ikke nødvendigvis foreningens eller redaktionens synspunkt.

ABONNEMENT

360 kr. DI-medlemmer
485 kr. klubmedlemmer
600 kr. alle andre + udland

FORSIDEFOTO
Gunnar Frey

ANNONCERING
Birthe Christiansen
Tlf. 51 46 61 99
annonce@islandshest.dk

**DESIGN
& PRODUKTION**
Mediegruppen as

OPLAG

2.100

ISSN

0900-1263

Trykt på FSC® certificeret papir hos trykkeri, der er kvalitets- og miljøcertificeret iht. ISO 9001/14001. Papir: Amber Graphic

Feeding like nature™

Giv din hest et vitamin- og mineral-tilskud hver dag - hele sommeren

Græssets indhold af vitaminer og mineraler aftager i løbet af sommeren. Det er derfor vigtigt, at hesten som minimum får et vitamin- og mineraltilskud hver dag sommeren igennem.

Læs mere på www.hippolyt.dk

St Hippolyt®

Tel. 7020 5344 · hippolyt@hippolyt.dk

Er havre davre?

– en afdækning af danske hesteejeres viden om fodring af heste

Sådan lyder titlen på et forskningsprojekt på Erhvervsakademi Aarhus, hvor man uddanner jordbrugsteknologer med heste som speciale til kvalificerede fodringsrådgivere. Projektet begyndte i december 2018 og har udmøntet sig i en informativ og tilgængelig e-bog.

Baggrunden er, at manglende viden om fodring af heste kan føre til forkert fodring og følgende nedsat hestevelfærd. I e-bogen får du indblik i anbefalingerne for korrekt fodring af heste – også islandske heste samt indblik i hesteejernes viden om fodring og deres fodringspraksis.

Vil du vide mere om, hvordan heste i Danmark fodres, hvad hesteejerne ved om fodring, og hvordan danske hesteejeres vidensniveau er sammenlignet med hesteejere i udlandet, så er e-bogen spændende læsning.

ipaper.ipapercms.dk/ErhvervsakademiAarhus/Forskningsrapportguides/er-havre-davre

CORONAVIRUS:

Følg med på islandshest.dk. Her opdaterer Dansk Islandshesteforening løbende omkring retningslinjer, aflysninger af arrangementer og afholdelse af kåringer.

LANDSMÓT 2020 UDSKUDT TIL 2022

Landsmót, der skulle have fundet sted i år i Hella fra d. 6.-11. juli, afholdes i stedet for i sommeren 2022. Planen for 2022 var, at Landsmót skulle finde sted i Sprettur Kópavogur – dette bliver i stedet i 2024. Årsagen er COVID-19-epidemien, skriver organisationen bag Landsmót i en pressemeddelelse. Her fremgår det også, at de gæster, der allerede har købt en billet, vil modtage en e-mail fra billet-udsalget, Tix, og at alle oplysninger om refusion er tilgængelige på landsmot.is

Har du købt billet til 2020 kan du få refusion, få din billet valideret til 2022-begivenheden eller blive sponsor. Alle bookinger på campingpladser refunderes.

Send dine forespørgsler til
landsmot@landsmot.is og billetter
til info@tix.is

Alternativ skoningsform tilladt i islandshestesporten

I det nyeste internationale regelsæt for islandshestesport, FEIF Rules and Regulations 2020 pkt G8.3.2.3, gives der nu mulighed for at anvende alternative former for sko. Det skriver FEIF på sin hjemmeside. Alternative sko må kun anvendes i den form, de er fremstillet – dvs. uden modifikationer og ikke i kombination med såler eller fyld, ligesom vægten ikke må overstige vægten af standard jernsko i tilsvarende størrelse. Endvidere skal der, såfremt skoen er limet på, kunne fremvises en identisk sko ved udstyrs-tjek.

Alternative former for sko skal altid følge samme regler som normale jernsko, hvad angår tilpasning og placering på hoven.

Horses of Iceland fortsætter

Kontrakten mellem Horses of Island (HOI) og den islandske regering er forlænget frem til juni 2021, og der arbejdes på en ny langsigtet kontrakt. Markedsføringsprojektet Horses of Iceland startede i 2015. Udover at være støttet af den islandske stat, er projektet finansieret af nogle af de største organisationer og interessepartnere indenfor islandshestesektoren i Island og internationalt. Det overordnede formål er at gøre flere mennesker over hele verden opmærksomme på den islandske hests gode kvaliteter. Fokus er ikke kun på selve hesten, men også på de tjenester og produkter, der knytter sig til islandske heste.

Med et stort antal følgere markedsfører HOI især den islandske hests kvaliteter via nyheder, billeder og artikler, der deles via sociale medier. Virksomheder og interesseorganisationer har mulighed for at blive tilknyttet og støtte økonomisk via projektleder Jelena Ohm: jelena@islandsstofa.is

Ny folder om Dansk Islandshesteforening

Dansk Islandshesteforening har udgivet en ny folder om foreningens virke. I folderen er der bl.a. et danmarkskort opdateret med landets lokalkubber. Den fås i et begrænset antal gennem sekretariatet og er gratis – du betaler kun for forsendelse. Ideel til lokalklub-arrangementer, dyrskuer og øvrige events, hvor publikum kommer for at opleve islandske heste.

**Kontakt sekretariatet i
Dansk Islandshesteforening
i god tid inden en begivenhed
på: sekretariat@islandshest.dk**

NYE ANLÆG VEDLIGEHOLDELSE RENOVERING

AF OVALBANER OG RIDEBANER

KONTAKT OS:

Gustavsen Anlæg

- i grunden er vi bedst...

Gustavsen Anlæg ApS
Gummemarkvej 11 · 6740 Bramming · Tlf.: 75 170 111
www.gustavsen-anlaeg.dk

••

Om gode heste og svære beslutninger

Han har succes som rytter og hestetræner. Arrangerer store events. Driver en blomstrende forretning og bor på en stor hestegård med sin kone og to børn. Bag den rolige, nordjyske facade og de utallige overbevisende præstationer ligger et Ole Opfinder-gen, en livslang passion for gode heste og en udpræget forretningssans. Men ingen – heller ikke Rasmus Møller Jensen – kommer langt uden at træffe svære og livsforandrende valg...

[Tekst: Pernille Engsig Eskildsen Foto: Kristina Christensen, Andreas Hejndorf]

At deltage i store mesterskaber som VM og Nordisk Mesterskab har givet Rasmus Møller Jensen nogle af hans livs bedste, mest intense og mindeværdige oplevelser. Her er han til VM 2017 på hoppen Hetja fra Nordal som han viste i avlsklassen 6-års hopper. Gennem 25 år har Rasmus har vundet flere end 15 medaljer i den røde landsholdsjakke.

Corona-krisen raser i Danmark og resten af verden. Derfor mødes vi på FaceTime i stedet for på Flødalgaard udenfor Aalborg, hvor Rasmus Møller Jensen bor og arbejder. Børnene er sendt over til farmor på nabogården, og nu sidder han på kontoret i stuehuset klar til interviewet med headset i ørerne og kigger opmærksomt gennem skærmen.

Trods krisen er der stadig aktivitet i huset, som man af og til kan høre i baggrunden, og ude i stalden, hvor der kommer et hold og kigger på salgsheste – med håndsprit og behørig afstand.

Forleden solgte Rasmus for første gang en hest uden at give hånd på handlen.

– Det virkede helt forkert. Det var som om, at underskriften på salgskontrakten ikke rigtig gjaldt uden håndtrykket, funderer han med den der karakteristiske, lidt underspilende humor.

Corona-krisen

Krisen har i skrivende stund været et par uger. Den giver et faldende salg af EQUES, der er Rasmus' brand af rideudstyr til hest og rytter, som han startede op som en produktion af sadler for 10 år siden. EQUES har udviklet sig eksplosivt. Med produktion i Polen, Kina, Indien, Pakistan og Taiwan forhandles produkterne i dag i 115 butikker i 18 lande – med et salg på over 1000 sadler om

året. Der er Rasmus og to fuldtidsansatte til at tage sig af salg, logistik, kommunikation, leverandører, kunder – alt. Den ene ansatte er Mathilde Kongerslev, den anden er Theresia Meldgaard, Rasmus' hustru.

– Det er ærgerligt og træls med krisen, men heldigvis berører det ikke os ret meget. Det er dog udfordrende at navigere i samarbejdspartnere og producenter i ind- og udland lige nu, men jeg er ikke så bekymret. Vi har flere ben at stå på. Som ansat her kan man lidt af det hele, så vi har altid noget at tage os til. Hvis vi ikke sælger sadler, rider vi, kaster os over marketingprojekter eller samler op på hængepartier. Det var faktisk værre med Icehorse Festival, røber han.

Fuldt fokus på bygnings-
fremvisningen af Hetja fra
Nordal DK2011200735
til VM 2017.

Icehorse vender vil tilbage til.

At EQUES har formået at skabe vækst i islandshesteverdenen, hvor kundegrundlaget er forholdsvist lille, Rasmus anslår 150.000 ryttere på verdensplan, skyldes flere faktorer end held og jysk snilde.

– EQUES er baseret på min erfaring som rytter og at der er en Ole Opfinder i mig. Jeg har det fra min far. Han har arbejdet med heste et helt liv, hvor han har udviklet udstyr og ting. Når jeg besøgte ham på gården på Læsø hver anden weekend, var der næsten altid opfundet noget nyt. For mig giver det også en stor tilfredsstillelse at gøre de idéer, som opstår under arbejdet med hestene, til virkelighed. Det kan være den måde, sadlen er bygget op på, den måde du beskærer pa-

nelerne på eller noget andet. Forretningsdelen interesser mig meget. Jeg har nok et købmandsgen fra min mor og morfar. Hos min mor har jeg overværet et utal af hestehandler. Min morfar havde et stort bilværksted med salg af biler og har været en stor inspirator for mig. Det driver mig at udvikle og producere, finde på nye ting, se dem færdige og sælge dem, forklarer han og tænker nogle år tilbage:

– De uger hvor man tager ned og laver en sadel på fabrikken i Polen, kommer med en idé, arbejder på den og ser resultatet få dage efter, er spændende. I dag er jeg ikke af sted så ofte som i starten, hvor det handlede meget om produktudvikling. Dengang drev jeg også en travl træningsstald. Jeg red træningsheste til torsdag eftermiddag, kørte til Polen, brugte

fredag på fabrikken og var hjemme igen – klar til at holde et weekendkursus lørdag morgen. Det gjorde jeg tit, husker han.

Ud over hårdt arbejde og heldige genetiske forudsætninger, kræver iværksætteri i høj grad, at man formår at træffe beslutninger. Også dem, der er svære.

– Jeg er ikke computernørd. Jeg har ikke gået på business-school. Men jeg har et netværk af gode folk til at hjælpe mig med at træffe nogle af de valg, der konstant skal tages. En af de vigtigste beslutninger er, at vi kun sælger vores udstyr via forhandlere. Vi sælger det ikke selv. Det giver en stor loyalitet hos vores samarbejdspartnere og kunder. Jeg er sikker på, at det er en af grundene til, at vi er på et godt sted i dag.

Da Icehorse Festival måtte aflyses

En anden stor og helt aktuel beslutning, der krævede is i maven, handler om eventen Icehorse Festival, som Rasmus har taget initiativ til og i dag driver sammen med partnerne Stine Sandahl og Lone Bertelsen.

Icehorse er et privat tiltag, der hvert år i slutningen af marts eller starten af april – 2020 var tredje gang – kombinerer et indendørs WorldRanking-stævne med messe og show for op mod 3000 publikummer. Et samarbejde med Dansk Islandshesteforening faciliterer stævnets ranglistestatus og har tilført DI-Talks, som er oplæg med hestefagligt stærke profiler. Icehorse var godt i gang med billetsalget, da coronakrisen ramte Danmark i starten af marts 2020.

Jeg er ikke computer-nørd. Jeg har ikke gået på business-school. Men jeg har et netværk af gode folk til at hjælpe mig med at træffe nogle af de valg, der konstant skal tages.”

– Vi var meget opmærksomme på situationen, men det kom bag på os, da statsministeren lukkede for arrangementer med over 1000 mennesker. Vi havde kontrakter ude for flere millioner og stod til en gigantisk økonomisk lussing. Målet var at begrænse tabet mest muligt, og det var nogle nervepirrende dage. Heldigvis mødte vi en fantastisk velvilje hos leverandører, udstillere og MCH. Alle gik med på, at vi i den ekstraordinære situation sløjfede kontrakterne og lavede en aftale igen næste år. Det hele faldt i hak den 10. marts, hvor vi også aflyste. Det var enormt ærgerligt at skulle aflyse men også positivt at møde så stor menneskelig forståelse og velvilje fra alle.

Skabt med inspiration fra andre store events som World Toelt er eventen sat ind i

FEIF's rammer for konkurrencer med et World-Ranking-stævne som foregår indendørs. Selv om eventen står stærk i sig selv er netop samarbejdet med de medlemsdrevne organisationer essentielt at prioritere, mener Rasmus:

– Jeg tror, at der fremover kommer stort, kommercielt pres fra nye, private arrangementer, som skaber egne regler og setup. Som arrangører har vi brug for Dansk Islandshesteforening og FEIF. Vi skal udfordre hinanden og tilføre hinanden noget – som DI fx har gjort ved at tilføre de innovative DI-Talks til Icehorse. Hvis ikke vi dyrker de partnerskaber, risikerer vi at miste de centrale organisationer, for det er ikke nogen selvfølge, at DI og FEIF findes i fremtiden.

VM 2021 i Herning

2021 bliver hektisk. Allerede i august, godt fire måneder efter Icehorse Festival, følger endnu et massivt arrangement. Her skal de tre samarbejdspartnere fra Icehorse Festival plus Ole Søgaard, der er en erfaren stævneleder, levere rammerne for, at 10.000 hestemennesker og 250 heste kan være med under VM 2021 for islandske heste.

– Det er et kæmpe arrangement, som vi er i fuld gang med at arrangere i vores efterhånden godt sammentømrede gruppe. Det er sjovt at være med til, for jeg kan godt lide at tilføre events noget nyt og gøre det bedre fra gang til gang. Det udvikler branchen og gør den større, og det er selvfølgelig i min interesse. For mig handler det igen om min passion for heste kombineret med købmandsskab – at have en vare, som folk gerne vil købe.

Om han selv skal indtage oval- eller kåringsbanerne til VM 2021, er uvist. Her ser han først og fremmest sig selv som arrangør, understreger han. I tidens løb har Rasmus deltaget i et hav af mesterskaber for det danske landshold, både som rytter af avlsheste og i sportskonkurrencerne. De store mesterskaber har budt på nogle hans livs highlights.

De gode heste

– Det er noget helt særligt at ride en avlshest ind på banen til et stort mesterskab. Følelsen af, at både hesten og publikum bare er med og at alt klapper. Avlsheste er typisk yngre og mindre trænet end en rutineret sportshest, og de gode har masser af power. Resultatet er ikke givet på forhånd. Der er en risiko for, at det kan gå galt, så der er meget på spil...

– Da jeg viste Perna fra Guldbæk til VM 2013 i Berlin i avlsklassen for 5-års hopper, lykkedes det hele. Jeg kunne høre på suset og de stille klap, at publikum virkelig lagde mærke til hende. Hun lå som nummer ét i klassen, indtil den første grupperidning. Lige dét ridt var en af de helt store oplevelser. Til VM i 2011 red jeg Odda fra Gultentorp i 7-års klassen – den oplevelse var også noget ganske særligt. Visningen af Aria fra Diisa sidste år står også stærkt i min erindrning. Med 8,68 for rideegenskaber blev hun den højest kårede 5-års hoppe udenfor

Rasmus Møller Jensen

- Født 1976 og opvokset på Nordjysk Ridecenter
- Søn af Lisa Møller Jensen, der driver Nordjysk Ridecenter og Poul Erik Jensen, der står bag ridestedet Krogbækgård på Læsø
- Begyndte at træne heste som 11-årig
- Uddannet tømrer
- Gift med Theresa Meldgaard, der er ph.d. i molekylærbiologi og nu arbejder i EQUES
- Landsholdsdeltager i sport og avl med over 15 NM- og VM-medaljer
- Har vist + 400 heste til kåring
- Driver Flødal Træningsstald, EQUES, Icehorse Festival. Er med til at arrangere VM 2021 i Herning.
- Far til Herdis på otte og Robert på seks år

Rasmus Møller Jensen og Theresa Meldgaard driver rideudstyrsfirmaet EQUES sammen fra Flødalgård. Produktion af sadler og udstyr foregår i bl.a. Pakistan. EQUES forhandles i dag i en lang række lande.

Island. Det er sådan nogle oplevelser, jeg træner heste for.

Red fem heste som 11-årig

Rasmus vender flere gange tilbage til ride-

Jeg står midt i en transformation, hvor forretningen har åbnet verden for mig med nye kontakter og udfordringer. Jeg elsker jo at netværke og komme rundt i verden. Det har jeg endnu større mulighed for nu.”

oplevelserne som fundamentet under alt, hvad han foretager sig. Sådan har det været, siden hans professionelle liv med islandske heste på en måde allerede begyndte, da han var 11 år. Her besluttede han sig for at ride fem af sin mors rideskoleheste hver dag, når han kom hjem fra skole.

– Jeg red de heste hver eneste dag uanset vejret. Nogle gange, når jeg var meget træt, talte jeg også et par stykker med, som jeg bare satte mig op på inde i stalden og hoppede ned fra igen, fortæller han med et smil ved tanken om den lille, lyshårede fyr, der var hooked på hestene, og han tilføjer:

– Som 12-årig vidste jeg, at jeg ville leve af heste. Det med at træne dem var bare så spændende.

Han har ikke været i tvivl om beslutningen siden. Pludselig er der gået 33 år, hvor mennesker og heste er tøttet ind og ud af hans liv. De fem træningsheste blev med tiden til mange, mange flere.

– Ja, de siger jo ikke længere ”Nu kommer unge Møller,” i højtaleren, når jeg rider ind på banen, griner han, før han vender tilbage til, hvorfor han bliver ved med at synes, at det er fedt at ride.

– De gode oplevelser behøver overhovedet ikke at foregå til et mesterskab med et stort publikum. Jeg elsker at sidde på en virkelig god og veltrænet hest, som svarer 100 procent og arbejder med gennem hele sin krop. Du er i ét med et stort dyr. Det giver en fantastisk følelse, som jeg sætter utroligt højt. Det er den følelse, jeg rider for. Senest skete det i går på grusvejen her. En smuk forårsdag med høj solskin. Jeg sad på en fantastisk hest i tølt uden at tænke et sekund på corona, siger Rasmus med et indforstået blik og tonefald ved tanken om den corona-fri ridetur.

En hård proces

Selv om træningsheste og kåringer har fyldt tusindvis af timer og tanker, bragt succeser, nederlag, sejre, bekendtskaber og oplevelser, har han besluttet sig for at skære ned.

– Alt omkring mig er udsprunget af at træne heste. Det er en spændende proces at træde mere ud af rollen som træner og kåringsrytter, men det er også hårdt. For jeg har levet så meget i det miljø, hvor alt gælder om at have og vise de bedste heste i deres bedste form og helst være med i toppen, og det er stadig min passion. Alligevel har jeg

Fremover bliver der lidt mindre tid i stalden og mere fokus på forretningen, fortæller Rasmus Møller Jensen.

nu valgt at flytte fokus. Fremadrettet skal jeg arbejde med salg og indkøb af egne heste, EQUUS og events. Jeg kommer til at vise færre heste til kåringer og sandsynligvis ride flere sportskonkurrencer. Træningen her på stedet bliver i højere grad ved staldens eksterne trænere Anne Frank Andresen og Pernille Lyager Møller i et samarbejde med mig.

Bevægelsen fra træningshestene og ind i et lidt anderledes liv, der handler mere om forretning åbner også nye døre.

– Jeg er glad for, at jeg har fået forretnings- og eventdelen med. Ellers var jeg måske kørt død i livet som professionel rytter, selv om jeg stadigvæk elsker arbejdet i stalden. Men det er også enormt tidskrævende og et stort pres at have kåringsheste inde. Du er simpelthen nødt til at begrænse og træffe valg, hvis du også vil fokusere på noget andet. Jeg står midt i en transformation, hvor forretningen har åbnet verden for mig med nye kontakter og udfordringer. Jeg elsker jo at netværke og komme rundt i verden. Det har jeg endnu større mulighed for nu.

Hele Rasmus' private og professionelle liv er centreret omkring gården på Flødalsvej. Her bor han med sin familie, der består af hustruen Theresa og børnene Robert på seks og Herdis på otte. Her arbejder han sammen med Theresa omkring EQUUS. Her er stalden fyldt op med heste, som primært trænes af Anne og Pernille (tidligere red Ras-

De gode oplevelser behøver ikke at foregå til et mesterskab med et stort publikum. Jeg elsker at sidde på en virkelig god og veltrænet hest, som svarer 100 procent og arbejder med gennem hele sin krop. Du er i ét med et stort dyr. Det giver en fantastisk følelse, som jeg sætter utroligt højt. Det er den følelse, jeg rider for.”

mus selv 15 heste dagligt, i dag er han nede på otte). Det giver mening for ham.

– Det er sindssygt hyggeligt med børnene på en gård, og det er dejligt at Theresa også er her som en del af det. Vi arbejder hjemme begge to. Det gør det meget nemmere at få det hele til at hænge sammen.

Næste generation har også sadlet op i god tid. Herdis har lige fået en hest. Til hendes fars store ærgrelse vælger den en lidt uhensigtsmæssig gangart.

– Den går grissepas, jeg tror sgu, den skal skiftes ud, mener Rasmus og ryster på hovedet.

Han krydser dog fingre for, at hun og hendes yngre bror vælger en anden levevej end heste.

– Det er et lillebitte nåleøje at komme igennem, og det er ekstremt svært at klare sig godt. Jeg håber ikke, de vil være hestetrænere. – Selv om det har givet mig alt. 🐾

Den udtryksfyldte hoppe Perna fra Guldbæk til VM 2013, hvor hun fik sølv i 5-årsklassen med 8,62 for rideegenskaber. Dét ridt husker Rasmus Møller Jensen som noget helt særligt.

Han-heste fik skåret halsen over ved vikingernes grave

Nye DNA-analyser af 1000 år gamle hesteknogler fra vikingegrave slår fast: De islandske vikinger foretrak at tage hingste og vallakker med sig i graven. Hvorfor? Forskerne ved det ikke – endnu.

[Tekst: Pernille Engsig Eskildsen Foto: Moesgaard Museum/
Simon Christensen og Agata Gondek]

Nulevende hestemennesker kan sikkert godt forestille at ligge side om side i graven med deres bedste hest. I modsætning til for 1000 år siden er det dog ikke en reel mulighed. Dengang fik velhavende mænd og kvinder en hingst eller vallak med hinsides.

– Begravelsen af en islandsk viking med en gravhest har været lidt af et show, der på flere måder skulle markere den afdødes status, fortæller zooarkæolog og ph.d.studerende ved Institut for Biovidenskab ved Oslo Universitet, Albína Hulda Pálsdóttir.

Slået for panden

Hun fortæller, at mange islandske vikingegrave indeholder liget af en midaldrende mand af høj status og én eller nogle gange to heste. Hesten havde i mange tilfælde sadel og hovedtøj på, da den blev aflivet, inden den blev væltet i graven, der var klar til formålet. Aflivningen foregik ved, at man

slog den for panden med en hammer eller skar halsen over på den. Det har været en voldsom og samtidig særlig begivenhed i samfundet dengang. I dag danner vikingebegravelserne grund for forskning.

Som medforfatter til det nye studie: "Sexing Viking Age horses from burial and non-burial sites in Iceland using ancient DNA" har Albína Hulda Pálsdóttir sammen med flere andre forskere været med til at analysere hesteknogler fra 19 vikingegrave for at bestemme gravhestenes køn med en ny, bioanalytisk metode.

Hesteknogler til DNA

Hendes rolle var bl.a. at skaffe tilladelser og knogler fra udgravninger af vikingegrave opbevaret på Nationalmuseet i Reykjavik. Hun skar små stykker hesteknogle ud, som blev pulveriseret og sendt gennem en række kemiske processer for at sekventere DNA, så forskerne kunne analysere hestens geneti-

ske koder. Fra tidligere forskning ved man, at de fleste gravheste var han-hest. Det bekræftede undersøgelserne.

– Der var kun var én hoppe ud af de 19 gravheste. De øvrige var han-hest. Vi kan ikke se, om de har været hingste eller vallakker. Kønnen er den eneste, fælles markør for hestene, så det har været afgørende. I øvrigt ved vi, at de fleste var unge dyr på 4-8 år. De var sunde og raske. Et par stykker har været let halte, men ud fra, hvad vi kunne se på knoglerne, ikke noget der gjorde, at de skulle aflives. I samarbejde med andre forskere har vi også tidligere kigget på deres "ambling-gene" også kaldet gaitkeeper-mutationen, altså anlægget for laterale gangarter. Nogle havde genet fra begge forældre, nogle havde fra den ene forælder, andre havde det slet ikke. Derfor ser det ikke ud til, at særlige gangartsanlæg har haft betydning for udvælgelsen, fortæller hun og svarer på ➡

Heste og rideaktivitet havde en særlig betydning for de islandske vikinger, der levede for 1000 år siden. Det kan de nulevende Moesgaard-vikinger godt sætte sig ind i.

Hesten, som knoglen tilhører, er fundet i Leynirgrotten, Island. Albína Hulda Pálsdóttir har skåret lidt af knoglen ud til en DNA-analyse. Der er kun brug for få gram knogle til en sekventering.

spørgsmålet, om man kastrerede heste i vikingetiden:

– Vi ved, at man kastrerede heste i romertiden, og vi er ret sikre på, at det var noget, som bønderne også gjorde på gårdene i vikingetidens Island. Det var et vigtigt værktøj. Bl.a. har man i århundreder kastreret får, fordi en kastreret vædder giver bedre uldkvalitet. Desværre kan vi ikke identificere, om han-hestene har været vallakker, men det kunne være interessant at udvikle en metode, der kan afgøre det og være med til at give os en større forståelse for vallakkens rolle i tidligere kulturer.

Hvorfor valgte vikingerne at blive begravet med en hest?

– Vi ved det ikke med sikkerhed. Gravheste har muligvis været med til at markere den afdødes høje status. For en begravelse var ikke for alle mennesker. Hovedparten af de knap 400 islandske vikingegrave, som vi kender, tilhører mænd af høj status. Mange fik rideudstyr som sadler og bid med sig i graven, så rideaktivitet har været vigtigt. Jeg tror, at hestene har været væsentlige dyr for vikingerne i kulturel og spirituel forstand, bl.a. fordi vi ikke finder mange tegn på, at det var normalt at spise heste – som man gjorde med grise, får og kvæg. I Island finder vi få hunde men aldrig primære føde dyr som kvæg, får og gris i gravene, selv om de havde stor betydning for vikingernes liv. Det siger noget om hestens særlige betydning, fortæller Albína:

– Der var mange lag af en vikingebegravelse. Det handlede både om at mindes den

afdøde og indebar også en rituel struktur med en hest, der blev aflivet og væltet ned i graven – en hest er et stort dyr, og der har været en del blod, når de blev aflivet ved at få skåret halsen over, så det var dramatisk at være med til. Mange gravpladser ligger i øvrigt ved skilleveje og ved skel mellem gårde. Her har de fungeret som en slags territoriemarkører og er muligvis også blevet brugt som steder til ritualer.

Hvorfor er vigtigt at bestemme gravhestenes køn?

– Med denne metode kan man kønsbestemme dyr fra ældgamle grave med meget få data. Du behøver blot to til fire gram knogle. Det vil være brugbart i flere arkæologiske undersøgelser fremover, siger Albína og understreger, at arbejdet har krævet et meget tæt samarbejde mellem adskillige dedikerede videnskabsfolk fra forskellige forskningsinstitutioner.

Albína fortæller, at de islandske grave fra vikingetiden indeholder færre artefakter og rigdomme end grave fra de andre skandinaviske lande, fordi beboerne i Island var mindre velhavende. Til gengæld er heste det mest almindelige gravgods i de islandske vikingegrave, og skeletterne fra gravene i Island er ofte meget velbevarede, fordi jordforholdene er gunstige til bevaring af knogler. Det giver de 1000 år gamle hesterester stor betydning for historieskrivningen i Island.

– Undersøgelsen her er med til at levere data til videre forskning. Vikingegrave og hestebegravelser er en helt særlig del af den

islandske begravelsestradition. Derfor er det afgørende at have de rigtige fakta på plads omkring udgravningerne. Forkerte data kan give forkerte fortolkninger, og på denne måde får vi et solidt datagrundlag om hestens køn, alder, helbred, gangartsanlæg og farve, som arkæologer og historikere kan bruge til videre fortolkning af og teorier om forholdet mellem heste og mennesker og hestens status i tidligere samfund. Jeg glæder mig til, at nogen tager fat i vores data, sammenholder det med andre fakta og bruger det fremover.

Studiet er en del af et større forskningsprojekt som kortlægger, hvor de nulevende islandske husdyr stammer fra. Indtil videre viser projektet, at heste og får på Island nedstammer fra nogle af de dyr, som vikingerne tog med sig, da de sejlede op og bosatte sig for omkring 1200 år siden. 🐾

Læs mere i det spændende studie, som er tilgængeligt på bl.a. [sciencedirect.com](https://www.sciencedirect.com): "Sexing Viking Age horses from burial and non-burial sites in Iceland using ancient DNA".

Se også Rúnar Leifssons forudgående studie: "Ritual Animal Killing and Burial Customs in Viking Age Iceland" her: opinsvindi.is

En gravhest var en hoppe

Med nye DNA-metoder har forskerne afgjort kønnet på 19 heste i grave fra slutningen af 900-tallet til begyndelsen af 1100-tallet. Kun én af gravhestene var en hoppe. I alt er der fundet rester af 175 heste i 148 islandske grave fra vikingetiden. Kønnet på 46 af hestene er bedømt tidligere ved at vurdere hjørnetænder og bækkenknogler, hvilket ifølge Albína Hulda Pálsdóttir ikke er sikre metoder, idet fx bækkenknoglerne langt fra altid er bevaret eller til stede. Hoppen var begravet med andre heste og lå ikke ved en afdød viking.

Tema
SOMMEREKSEM

DEN FRUSTRERENDE KLØE

Vi hører jævnligt rygtet: Der er en vaccine mod sommereksem lige om hjørnet.
– Så sker der ikke rigtigt mere. Men denne gang er den altså god nok, afslører TÖLT. En lovende vaccine er i den afgørende testfase. Om tre år ved vi, om det er en succes. Indtil da handler det om at forebygge og være på forkant. Vær først og fremmest opmærksom på, om din hest klør sig i sommermånederne. Det kan være et tegn på, at den er ved at udvikle sommereksem.

I temaet om sommereksem kan du læse om symptomer og forebyggelse. Du får dyrlægens input og gode råd og møder ejere af eksemheste. Vi giver dig også perspektiv på og indblik i arbejdet med den – forhåbentlig – kommende vaccine og behandling.

Gnubber din hest halen af?

– Nu er det højsæson for mitter og sommereksem

Fra maj til oktober fyldes luften med mitter. De små, blodsugende insekter kan forårsage sommereksem hos heste i alle aldre. En sygdom, der i høj grad påvirker hestens livskvalitet og velfærd. Her fortæller hestedyrlæge Rikke Findshøj om lidelsen og giver en række gode råd: Forebyg. Tag kløe alvorligt. Handl hurtigt og ring til dyrlægen, inden din hest får gnubbet man og hale af, opfordrer hun.

[Tekst: Pernille Engsig Eskildsen Foto: Privat]

Maj. Alt er grønt og fint. Men en lille, flyvende fjende lurar. Mitten (*Culicoides pulicaris*) holder til ved vandhuller, søer, lave, fugtige områder og engarealer med krat og stillestående luft. Omkring skumringstid og solopgang flyver hun-mitten ud og suger blod fra heste og andre pattedyr, fordi hun har brug for proteiner fra blodet for at blive kønsmoden. Nogle heste udvikler en allergisk hudreaktion på allergener i hun-mittens mundvand. De begynder at klø sig så kraftigt omkring man, hale og bugen, at hårene falder af. Ejeren bliver bekymret og ringer til hestedyrlæge Rikke Findshøj.

Hvad er det, du oplever som dyrlæge for eksemheste?

– Hver sommer kommer jeg ud til flere nye tilfælde af heste med sommereksem. Der er meget forskel på, hvor kraftige symptomerne er, men generelt er sommereksem dybt frustrerende for både hesteejere og heste. Nogle er svære tilfælde, som klør sig helt vanvittigt og har det virkelig slemt. Når jeg

kommer ud til dem, har de mange gange kradset hul, kløet sig til blods og gnubbet hale og man af. De kan også have infektioner i sårene og kraftig fortykkelse af huden i de angrebne områder. Andre fanger vi allerede i opstartsfasen og får sat ind, før det bliver helt grelt.

Hvor mange og hvilke heste får eksem?

– Der findes ikke officielle tal på, hvor mange heste i Danmark, der lider af sommereksem. Som jeg oplever det, er problemet hverken faldende eller stigende, men de fugtige vintre og efterår med lunere temperaturer er med til at forlænge mittesæ-

Hestedyrlæge Rikke Findshøj

Uddannet dyrlæge i 2007. + 10 års erfaring fra hestepraktik med særlig interesse for medicinske hestepatienter, herunder heste med hudlidelser og sommereksem. Hun har arbejdet fire år på Universitetshospitalet for Store Husdyr med medicinske og kirurgiske hestepatienter. Rikke har en toårig efteruddannelse ved Royal Veterinary College i London indenfor medicinske sygdomme hos hest. Hun tager sig af eksemhestene på sin arbejdsplads, Faxe Dyrehospital.

sonen. Jeg ser eksem hos både islændere og andre koldblodsracer som shetlandspønyer, friser og fjordhest. Jeg ser det næsten ikke hos varmblod, måske fordi man holder hestene på en anden måde, hvor de er meget på stald og i et andet udendørs miljø. De islandskefødte er ekstra udsatte, for de har ikke mitterne deroppe. Når vi putter dem i vores miljø med mitter, bliver de udfordret. Jeg ser også mange danskavlede heste i alle aldersgrupper udvikle eksem. Det kan sagtens være ældre heste, der pludselig begynder at klø sig. Når cyklussen først er startet, er der næsten garanti for, at det fortsætter år efter år. Det er ekstremt svært at få stoppet.

Hvordan stiller du diagnosen?

– Sommereksem er primært en klinisk diagnose, som vi stiller ud fra de symptomer, som vi ser og hestens forhistorie. Der findes også forskellige test, og der kommer hele tiden nye på markedet, bl.a. blodprøver og priktest. Fælles ved dem er, at pålideligheden er dårlig.

Du kan ikke altid stole på svaret. Det kan være frustrerende at få en falsk negativ som betyder, at du lader være med at forebygge og pludselig står med en hest, der er virkelig dårlig. Ved en falsk positiv test kan du risikere at bruge mange penge på dækkener og andre ting, som du i virkeligheden ikke har brug for.

Symptomer på sommereksem

Kløe i sommerhalvåret fra maj til oktober. Det kan være fra mild til svær kløe, hvor hesten klør sig primært på man og hale desuden på bugen, omkring yveret, skridtet og i svære tilfælde resten af kroppen. Hårtab, sår og væskende eksem. Hudforandringer og fortykkelse af huden. I værste fald ses infektioner og betændelse i de angrebne områder.

Min hest har sommereksem

– hvad gør jeg?

– Forebyggelse er vejen frem. Der findes desværre ikke nogen effektiv behandling, der kan kurere sygdommen, så det kan blive ret alvorligt, hvis du er for sent ude, og kløeprocessen er startet op. Det er vigtigt at tage hånd om problemet i god tid ved at forebygge. Gør noget hurtigt. Tag kontakt til dyrlægen. Så kommer man langt.

– Forebyggelse handler først og fremmest om at undgå, at hesten bliver udsat for mittepres. Hvis hesten går ude, gælder det om at gøre miljøet uattraktivt for mitterne, fx med god luft og vind på folden. Luk hesten på boks under skumring ved solopgang og solnedgang, hvor mitterne er aktive og på rov. God ventilation i stalden og finmaske de net for vinduerne, så mitterne ikke kan komme ind.

– Eksemdækkener er meget anvendelige. For nogle heste vil dækkenet være nok, mens andre klør sig selv om de er beskyttet. Det kommer an på, hvor hårdt ramt de er. – Jo mere du kan få hesten pakket ind, så mitterne ikke har adgang til hestens hud, jo bedre.

– Endelig findes der forskellige flueafskrækkende midler, hvoraf nogle af de mest effektive fås via dyrlægen.

Hvad kan dyrlægen gøre ved slemme tilfælde?

– Vi har desværre ikke en mirakelkur, så vi kan blot symptombehandle. Ved grelle tilfælde kan vi give indsprøjtning eller oral behandling med binyrebarkhormon. Når der er sår og eventuelt betændelse, kan vi give antibiotika og forskellige salver, det kommer an på, hvor slemt det er. Jeg har desværre også oplevet at aflive hårdt ramte eksemheste, fordi de pga. andre sygdomme ikke kunne tåle behandling med binyrebarkhormon. Som en eksperimentel behandling har jeg

flere gange givet et præparat, der egentlig er en vaccine mod ringorm, og som bruges til heste med ringorm i Tyskland og Sverige. Jeg ser god effekt hos en del, mens andre ikke responderer. Den behandling er dog meget dyr, og effekten er ikke garanteret.

Der findes et hav af fodertilskud og gode råd. Hvordan forholder jeg mig til dem?

– Hvis jeg som dyrlæge skal anbefale noget, søger jeg gerne produkter, hvor der er evidens for effekten. Det er der sjældent på fx tilskudsprodukterne, fordi det er meget dyrt

at sætte forsøg op i en skala, hvor man kan bruge resultaterne til noget. De gør typisk ikke skade, men de har måske mere placeboeffekt, fordi du føler, at du gør noget godt. Nogle hesteejere køber sig fattige i tilskudsprodukter og diverse salver og cremer og dukker først op med hesten hos mig, når den er kløet helt til blods. Det er frustrerende for både hest, ejer og mig. Jeg ville bruge mine penge på eksemdækkener og flueafskrækkende midler og indrette min stald og fold mest hensigtsmæssigt.

“Forebyggelse er vejen frem. Der findes desværre ikke nogen effektiv behandling, der kan kurere sygdommen, så det kan blive ret alvorligt, hvis du er for sent ude, og kløeprocessen er startet op.”

Kan jeg give min eksemhest antihistamin?

– Mange spørger mig, om de ikke bare kan give deres hest antihistaminer. Man kan få det i håndkøb på et apotek, og det har god effekt på mennesker med allergi. Det virker oplagt, men det kan jeg ikke tilråde. Der er lavet mange undersøgelser på heste og antihistamin, og der er ikke evidens for, at det virker. Heste har allergi på en anden måde end mennesker, og antihistaminer optages anderledes i deres krop, blandt andet fordi de har et andet mave-tarmsystem.

Jeg har kig på en billig hest med eksem, skal jeg købe den?

– Nej! Hvis du spørger mig, skal du ikke købe

Kløg mig lige der! Mitterne begynder at suge blod fra heste om foråret, og nogle heste udvikler en allergisk reaktion på mitternes mundvand. Tag affære når din hest begynder at klø sig meget. Den kan i værste fald klø både man og hale af i løbet af få dage.

en hest med sommereksem. I en handels-situation bør du i øvrigt altid spørge ind til, om hesten klør sig eller tidligere har vist tegn på kløe. Har der tidligere været kløe, er det noget man skal tænke grundigt over, inden man køber hesten. Miljøet og årstiden er afgørende. Måske ser du på salgshesten om vinteren, hvor den ikke klør sig, måske står den uden tegn på eksem i et miljø, hvor mittetrykket er lavt. Så accelererer eksem, når du får den hjem i din egen lille skov, hvor mittetrykket er højt. Her kan lidt kløe pludselig blive til rigtig meget. Det kan blive en dyr fornøjelse og en hård omgang at have en hest med eksem, der har det skidt.

Er sommereksem arveligt?

– Det er noget, der bliver forsket meget i. Det er en multifaktoriel sygdom, der påvirkes både af gener og miljø. Der er givetvis en genetisk prædisponering. Hvordan det ned-arves, er endnu ikke fuldstændigt klarlagt. Jeg tænker i øvrigt, at det vil være fantastisk med en vaccine mod sommereksem. Det er en lidelse, som er dybt frustrerende for både hesten og dens ejer, som hver eneste sommer står med et stort arbejde og en masse management for at holde symptomerne nede. 🐾

Sådan forebygger du sommereksem – hos eksemheste og importheste

- Begynd i marts eller april inden mittedsæsonen starter.
- Det handler først og fremmest om at undgå mitter. Hvis hesten går ude, gælder det om at placere den i et miljø, der er uattraktivt for mitterne, fx på en højtliggende, luftig fold.
- Sæt hesten på stald ved skumring og daggyr.
- Skærm staldens vinduer med finmaskede net, så mitterne ikke kan komme ind.
- Brug eksemdækken. Mitterne kan ikke bide gennem stoffet. Jo mere du kan få hesten pakket ind, så mitterne ikke har adgang til hestens hud, jo bedre.
- Brug insektafskrækkende midler.

Bodil Øster har to heste med sommereksem:

”Jeg vil hellere forbygge end at helbrede”

Littbrá og Prinsessa er født i Danmark og har sommereksem. Det giver deres ejer en hel del ekstra udgifter og omsorgsarbejde både sommer og vinter. Med hang til at nørde i pasning og pleje er det lykket Bodil Øster at give de to hopper et godt hesteliv trods eksem.

[Tekst & foto: Pernille Engsig Eskildsen]

Mittetrykket er højt i Vonge udenfor Vejle, hvor 48-årige Bodil Øster og hendes datter Eline har ti heste gående. Der er en lille sø på folden, og gården er omgivet af skov. Det er et attraktivt miljø for de blod-sugende, små mitter. Alligevel har Bodil valgt at investere i ikke bare én men to danskfødte hopper med sommereksem.

TÖLT besøgte hende lige inden mittedsæsonens start for at høre, hvordan det er at eje og passe to eksemheste.

Ønsker kraftig man og hale

– Jeg har haft heste i mange år og startede med islændere for to år siden. Det begyndte med, at jeg lånte den brune hoppe, Prinsessa alias Punkerstyle, og siden købte hende billigt. Jeg vidste, at hun var hårdt plaget af eksem. Hun så ikke godt ud. Manen og toppen af halen var gubbet af, og hun kløede sig voldsomt mange andre steder på kroppen. I år er 3. sommer her, og det går meget bedre. Mit mål er, at hun kan have et godt liv med dækken på om sommeren. Jeg vil også gerne holde hendes garn langt og kraftigt, så hun ligner alle de andre, langhårede is-

lændere, siger Bodil, mens hun stryger Prinsessa aka Punkerstyle over den korte man.

I løbet af vinteren er manen groet. Alligevel kan man se tegn på, at hun er eksemhest. Den sorte man er kraftig, men hårene står op eller ud i luften i forskellige længder. Ved mankekammen er der pletter med hvide hår, hvor Prinsessa har kløet sig særligt intenst.

– Hun gnubber pandeløkken, det meste af manen og toppen af halen af under mittedsæsonen – uden at der dog kommer sår. Farveveksleren Littbrás hårsituation er meget bedre. Hun har let sommereksem, siger Bodil.

Som Littbrá står der på staldgangen med sin lange man og højdrægtige mave, kan man ikke se tegn mange på, at hun klør sig om sommeren. Bodil købte hende billigt med eksem. Den tidligere ejer boede ved Limfjorden, hvor Littbrá kunne gå uden dækken om sommeren. Det tør Bodil ikke satse på, da mittetrykket ved hendes gård er tungere.

– Jeg har købt begge hestene meget billigt, og så følger der ekstra pleje med. Jeg plejer at sige, at jeg ikke har heste, der koster over 15.000, siger hun med et glimt i øjet og understreger, at det er tidskrævende arbejde året rundt.

– Det frustrerende, at der ikke findes en behandling, som virker 100 procent. Man må lytte til dyrlægens råd og prøve sig frem. Min erfaring er, at det er vigtigt at være på forkant og ikke først begynde at behandle, når skaden er sket.

Lidt af en nörd

Bodil er sygeplejerske, og hendes omsorgen omfatter i høj grad dyr.

– Jeg nørder meget i behandling og forebyggelse, for det er en uoverskuelig jungle at sætte sig ind i produkter og gode råd. Det er langt fra alt, der har effekt, og det kan være svært at vurdere, hvad der duer. Efterhånden har jeg fundet ud af, hvad der virker for mig og min måde at have heste på. Så enkelt som muligt. Så billigt som muligt.

Den forebyggende pleje fylder i vinterhalvåret, hvor det er tid til foderoptimering.

– Begge hopperne får fx en ”kur” over 1,5 måned, der er et tilskud med zink og mineraler i krybbefoderet. Jeg bruger tid på at sætte mig ind i, hvad andre har held med og læser om forskellige præparater. Sidste år oplevede jeg, at Punkerstyle her så fin ud indtil midt i juli. Så gik det ellers ned ad bak-

Dækkenet kommer på døgnet rundt, når dagstemperaturen er ca. 10 grader. Bodil Øster oplever, at begge hestene er glade for deres dækkener og selv stikker hovedet ned i dem, når de skal have dem på.

Som hestemenneske langt ind i sjælen tænker jeg på mine heste døgnet rundt og lever og ånder for dem. Der er jo nogen på gården 365 dage om året, så jeg oplever det ikke som begrænsende, at vi også skal passe og tilse eksemhestene hver dag.”

ke. Hun kløede sig og tabte mere og mere hår. Jeg vil selvfølgelig helst, at de bare kan gå på græs sommeren over og leve af det, men sådan spiller klaveret ikke. I år giver jeg ”kuren” igen i løbet af sommeren.

Dækken døgnet rundt

Når foråret nærmer sig, holder Bodil et skarpt øje med temperaturerne udenfor. Bliver det + 10 grader over nogle dage, giver hun straks begge hestene dækken på. De går med dækken døgnet rundt til engang i oktober. Hver hest har to dækkener, så der er et at skifte med, når det skal vaskes. Det er sjældent, at der kommer huller i, selv om hopperne deltager i leg, og de vænner sig hurtigt til at blive pakket ind.

– De ser ud til at have det godt med dækkenet og vil gerne have det på. Prin-

sessen stikker selv mulen ned i det, når jeg vil trække det over hovedet på hende.

På hoppefolden går 3-4 hopper. Der står en gammel togvogn, hvor de søger ind i fred for insekter i løbet af dagen og går ud på græsset efter skumringstid. Bodil trækker ikke eksemhestene på stald om natten i mittedsæsonen, selv om hun har muligheden. For hun oplever, at de trives bedst med at være ude.

Selv om det koster bekymringer, tid og penge at nørde i behandlinger og passe og pleje de to hopper, er Bodil afklaret med sit valg.

– Som hestemenneske langt ind i sjælen tænker jeg på mine heste døgnet rundt og lever og ånder for dem. Der er jo nogen på gården 365 dage om året, så jeg oplever det ikke som begrænsende, at vi også skal passe og tilse eksemhestene hver dag. 🐾

*Patchwork i lærred viser,
hvordan Snorres dækken er
blevet lappet igen og igen.*

Nu står Gerties symaskine stille

Da TÖLT via Facebook efterlyste læsere til interviews om deres erfaring med at eje en eksemhest, skrev dyrlæge Gertie Kryschanoffsky til os. Vi bringer hendes rørende historie her.

[Tekst: Gertie Kryschanoffsky og Pernille Engsig Eskildsen Foto: Gertie Kryschanoffsky]

"Sommereksem er mere og andet end en sygdom. Det er også historien om at være påpasselig, afhængig, kreativ, opgivende og hengiven overfor den hest, som du har i din varetægt. Snorre var en sortbrun islændervallak fra 1989. Han fik tegn på sommerkseksem i år 2000. Siden gik han med eksem-dækken fra 1. maj til midt i oktober.

Der er truffet mange aftaler med venner og staldværter om at kigge efter ham, når jeg ikke var i nærheden. For dækkenet skulle være uden huller og ligge rigtigt, så han ikke faldt i elastikkerne.

Mange timer ved symaskinen

Jeg har brugt uendelig mange timer ved symaskinen på at lappe dækkener. Han deltog

i hesteflokkens sociale liv, og det gav huller og flænger i stoffet. Jeg havde altid et par reparerede dækkener i reserve. Jeg har forsøgt med forskellige smøremidler med bedst effekt af en Bioplus-tablet en gang om ugen. Med dét og dækken kløede han sig næsten ikke.

Snorre var en personlighed, og jeg holdt meget af ham. Det var ikke udseende eller præstationer. Men han har altid udfyldt den opgave, han blev sat til. Han kunne gå med børn og ældre. Han har givet mange trække-ture, og min mand red på ham, indtil tre dage før sin død som 88-årig. Snorre var onkel for et moderløst føl, og jeg har video af, at han opdrager et uvornt hingsteføl. Jeg har også brugt ham ved træning af min unghest.

“

*Efter 22,5 år sagde
jeg farvel til Snorre.
Han fik dækkenet af.
Han havde en flot,
muldvarpeblød pels.
Men tiden var
kommet.”*

Efter 22,5 år sagde jeg i november 2019 farvel til Snorre. Han fik dækkenet af. Han havde en flot, muldvarpeblød pels. Men tiden var kommet.

Jeg glæder mig over:

– Ikke altid at skulle have symaskinen indenfor rækkevidde. Ikke altid at skulle sikre mig, at der lå lappede reservedækkener. Ikke altid at skulle sikre ekstra tilsyn på, om dækkenet lå korrekt. Det hører med til historien om at have en hest med sommerkseksem.” 🐾

STALD ALMINDINGEN

HINGSTE 2020

ÞÓRÁLFUR FRÁ PRESTSBÆ
IS2009101167

Byg: 8.93
Rid: 8.95
Total: 8.94

Højest kårede hingst
i verden i 2017

REYNIR FRÁ MARGRÉTARHOFI
IS2012101031

Byg: 8.23
Rid: 8.38
Total: 8.32

Nyimporteret superstjerne
med 9.5 for tølt og trav

DANS FRÁ ÁLFHÓLUM
IS2013184669

Byg: 7.98
Rid: 8.04
Total: 8.02

Ungt 4-gængertalent med
unikkt sind og splash-gen

HEIKIR FRA HAMARSEY
IS2010182311

Byg: 8.68
Rid: 8.79
Total: 8.68

Smuk rød-blak 5-gænger
med stærke gangarter

ALBERT FRA STORE HEDE
DK2013100677

Byg: 8.44
Rid: 7.97
Total: 8.16

Flot talent med stort
potentiale - genfremstilles

MUNI FRA BENDSTRUP
DK2009100149

Byg: 7.98
Rid: 8.18
Total: 8.10

Spektakulær 4-gænger:
9 for tølt og 9.5 for galop

Alle hingstene er til rådighed for din hoppe hos Stald Almindingen hele sæsonen, for yderligere info:
Dennis Hedebo Johansen +45 22826338 · Kristian Tofte Ambo + 45 41321305 · staldalmindingen.dk

HESTE TESTER NY VACCINE MOD SOMMEREKSEM

27 heste er netop ankommet til Schweiz fra Island med en ny vaccine i kroppen. En international forskergruppe, som ledes af Keldur, Institut for Eksperimentel Patologi ved Islands Universitet, har brugt 20 år på at udvikle en vaccine, der skal forhindre eksportheste fra Island i at få sommereksem. De 27 heste er nu på en spændende mission i mitternes land: endelig test af metoden.

[Tekst: Pernille Engsig Eskildsen Foto: Arnþór Birkisson, Gunnar Freyr for Horses of Iceland og privat]

Tema
SOMMEREKSEM

Ph.d. og dyrlæge Sigríður Björnsdóttir er via sit arbejde hos veterinærmyndigheden MAST ansvarlig for islandshestens velfærd. Hun har været knyttet til forskergruppen fra begyndelsen og fortæller:

– Sidst i marts eksporterede vi 27 heste til mitteområder i Schweiz. Alle er injiceret tre gange med fire ugers interval med en lille dosis vaccine, som vi har store forhåbninger til. De er sendt af sted for at teste, om vaccinen har den ønskede effekt i virkelige omgivelser, for vi er nødt til at eksportere hestene, udsætte dem for mitter og følge deres reaktioner tæt for at se effekten i praksis. Forarbejdet og pilotprojekterne er meget lovende. Dette er den endelige udfordring, og det er enormt spændende, siger Sigríður Björnsdóttir.

Kontrol over hestens immunforsvar

– Forskergruppen har udviklet vaccinen gennem 20 år, hvor vi startede fra scratch. Første mål var at identificere allergenerne i mitternes mundvand, og der er jo tale om bittesmå insekter med en meget lille spytkirtel, så det var udfordrende. Allergenerne er proteiner, og efter de var identificeret, kunne de produceres med genteknologiske metoder. Først derefter var det muligt at udvikle metoden, hvor vi dybest set tager kontrol over hestens immunforsvar. I stedet for allergisk reaktion var målet at styre immunforsvaret til at udvikle det, som kaldes tolerance overfor de specifikke proteiner. Ved at teste

Sigríður Björnsdóttir er dyrlæge og arbejder som ansvarlig for hestevelfærd hos de islandske veterinærmyndigheder MAST. Gennem 20 år har hun været med at udvikle en vaccine mod sommereksem. Vaccinen er nu i den afgørende test.

forskellige metoder og doser af allergener og hjælpeoffer ser det ud til, at forskerne har fundet en måde at dirigere immunforsvaret i den rigtige retning, uddyber hun.

Halvdelen får eksem

Sommereksem er et massivt problem. Både for de islændinge, der sender deres heste ud af landet vel vidende, at der er stor risiko

– Forsøgshestene tilses af repræsentanter fra den islandske forskergruppe inden afgang til Schweiz. "Trivsel er altafgørende. Vi ønsker at kunne sende vores heste ud af landet til et liv, hvor de er glade og har det godt uden eksem, siger Sigríður Björnsdóttir.

for, at de udvikler en lidelse, som kan være smertefuld og reducere hestens livskvalitet. Og for den nye ejer, hvis hest får sygdommen. En eksemhest koster tid og penge. Den falder i værdi, og de dystre prognoser for en islandsk født hest får potentielle købere til at holde igen med at investere i heste fra Sagaaen.

“
Forarbejdet og pilotprojekterne er meget lovende. Dette er den endelige udfordring, og det er enormt spændende.”

– Flere undersøgelser viser, at risikoen for, at en eksporthest fra Island udvikler eksem, er meget høj. 50 procent, hvis den nye ejer hverken beskytter den mod mitteangreb eller bor i et område med lavt mittetryk. Det er et stort etisk dilemma for de islandske avlere, for vi ønsker jo, at vores heste har et godt og sundt

liv. Derfor håber jeg meget, at vi kan gøre en forskel for hestenes velfærd og sundhed med vaccinen, fortæller Sigríður Björnsdóttir.

Ingen særlige hensyn

De 27 heste er sendt af sted inden mittedesæsonens start. Ankommet til deres nye hjem skal de direkte i arbejde som fx rideskoleheste på ridecentre, der i forvejen har haft heste med sommereksem. Instruksen til stederne er, at de ikke må beskytte forsøgshestene mod insekter og i det hele taget skal behandle dem som alle andre rideheste.

Heste som eksportvare

Hvert år eksporteres knap 1.500 heste fra Island til Europa, USA og andre lande. Hovedparten, ca. 70 procent af de heste, der sendes ud af Island, er avlsheste. Heldigvis nedarves den øgede risiko ikke, som de eksporterede heste har for sommereksem, siger Sigríður Björnsdóttir.

– Vores hovedsamarbejdspartnere er fra universitetet i Bern. De følger dyrene og undersøger dem jævnligt over de næste tre år. Vi vil være sikre på, at der ikke er negative bivirkninger eller andre sideeffekter ved vaccinen. Vi har trods alt taget kontrol over hestenes immunsystem, og selv om vores pilotprojekter har været meget lovende, kan vi ikke helt kende reaktionen i det nye miljø, siger Sigríður Björnsdóttir.

Løftet i fællesskab

Projektet er løftet i fællesskab med en række velvillige samarbejdspartnere. Uden dem ville det ikke være muligt, understreger hun. Foruden det forskningsmæssige samarbejde med universiteter i Schweiz, USA og England, har medlemmer af den islandske organisation for hesteavlere, islandske dyrlæger, Export hestar, Icelandair, andre transportører og gårdene i Schweiz bidraget bl.a. ved at donere hestene, træne dem til rideskolearbejdet, udføre dyrlægetjek og meget mere.

– Vi har gjort alt for at skabe et stærkt projekt, og jeg er glad for det brede

Næste step: Behandling af eksemheste

Forskergruppen udfører samtidig forsøg med desensibilisering hos heste, der allerede har eksem. Målet er at udvikle et præparat, der forebygger eksem og reducerer symptomerne hos de heste, der har sygdommen. Metoden tager udgangspunkt i det arbejde, der er foregået under udvikling af vaccinen. I forsøget får hestene via slimhinder i munden bygmel, som indeholder allergenerne/proteinerne mod eksem. Alternativt bruges injektioner med allergenerne. Denne behandling henvender sig til en meget større population af heste, idet sygdommen findes blandt mange andre hesteracer end de islandske.

Kilde: Sigríður Björnsdóttir

Mod nye græsmarker. Forskergruppen følger de vaccinerede heste til transporten, der skal køre dem til lufthavnen. Herfra flyves forsøghestene til deres nye hjem, som er schweiziske ridecentre.

Vores primære fokus er helt klart at højne hestenes sundhed og velfærd. Men jeg tror også, at det vil få betydning for andre parametre.”

samarbejde. Nu må vi se, hvad der sker de næste tre år. Efter den første sommer vil vi have en lille indikation, efter to somre en god indikation. Efter tre somre ved vi, om vaccinen virker, som vi håber på.

Hvis den endelige test er en succes, løser vaccinen et stort problem for den islandske eksporthestes velfærd.

– Vores primære fokus er helt klart at højne hestenes sundhed og velfærd. Men jeg tror også, at det vil få betydning for andre parametre. Når du som køber udefra ikke længere behøver at frygte, at din hest udvikler sommereksem, vil det være mere oplagt tage til Island, finde netop den hest, der passer til dig og tage den med hjem. 🐾

Mange forskere samarbejder

Siden år 2000 har man på Institut for Eksperimentel Patologi, Keldur i Reykjavik, arbejdet på at udvikle en vaccine mod sommereksem.

Det er foregået i et tæt samarbejde med mange andre forskere, primært fra Universiteterne i Bern, Bristol UK, MAST og Ithaca i USA.

Mitter findes ikke i Island

De mitter (*Culicoides*), der fremprovokerer sommereksem, findes ikke i Island. Andre steder i verden findes der mange arter, som suger blod fra pattedyr. Visse er specialiserede i heste, og her kan et ellers harmløst stof i deres mundvand udløse en overreaktion fra immunsystemet hos hypersensitive heste. Hestene danner antistoffer i blodet mod allergenerne i spyttet. Det udløser voldsom kløe, tab af hår, sår og fortykkelse af huden i man og hale og på resten af kroppen. Den pinefulde lidelse rammer alle hesteracer, men heste, der eksporteres fra Island, er i en højere risikozone. Beskyttes de ikke mod mitterne i deres nye miljø, udvikler ca. halvdelen af alle eksportheste fra Island sommereksem.

Tema SOMMEREKSEM

Team No er en professionel salgsstald, der ligger ved Ringkøbing og drives af Mette Koefoed. I 2019 blev der solgt 80 islandske heste fra Team No til kunder fra Danmark og Nordeuropa.

Vaccine vil give hestemarkedet et boost

Mette Koefoed driver en af de salgsstalde i Danmark, der sælger flest islandske heste. Hun oplever, at mange fravælger en islandskfødt hest pga. risikoen for, at den udvikler sommereksem. En vaccine vil udvide markedet, forudser hun.

[Tekst: Pernille Engsig Eskildsen Foto: Team No]

Hvis Mette Koefoed skulle købe en topkonkurrencehest til sig selv, ville hun ikke betænke sig ved at tage til Island og finde én – uagtet risikoen for, at den kan udvikle eksem i Danmark.

Udbuddet af topheste er større deroppe, og for mange sportsryttere betyder hestens potentiale mere, end at man skal bruge ressourcer på at forebygge sommereksem:

Gode heste er også dyre med eksem

– Generelt betyder risikoen for eksem – eller dét at hesten allerede har eksem – mindre for prisen for dyre konkurrenceheste. Ved topheste til 150.000 kroner og derover, er målgruppen ryttere, som er indstillet på at trække dem på stald, lægge dækken på og i det hele

taget gøre alt det, der skal til. Her har potentialet højeste prioritet, siger Mette Koefoed.

Ved fritidsheste er det anderledes. Som en tommelfingerregel halveres prisen på en fritidshest i prisgruppen 25-70.000 kroner med eksem. Derfor har hun ikke mange af dem i salgsstalden.

– Når jeg fortæller ejeren af en eksemhest, at der er afslag i prisen på mindst 50 procent, vurderer vedkommende, at det ikke kan betale sig at sende hesten til mig for et salg, forklarer hun.

Islandsk fødte heste går med dækken

Mette Koefoed får ofte importheste fra Island i kommission, der går med eksem dækken for at forebygge, at de udvikler eksem. Det fortsætter i en salgssituation.

– Mange lader deres importheste gå med dækken, og så beholder de det selvfølgelig på hos mig. I så fald skriver jeg i salgsannoncen, at den går med eksem dækken forebyggende. For nogle købere er det fint, mens andre slet ikke vil have importheste, schweizerne vælger dem helt fra.

Som mange andre er hun spændt på den nye vaccine, som lige nu testes i Schweiz.

– En vaccine vil gøre tingene meget nemmere for købere, sælgere og hestene. Udbuddet af heste til salg i Danmark vil blive større, særligt af de billigere heste. Uden frykten for sommereksem vil der være en ny åbenhed for at hente flere gode og letridelige heste på Island. 🐾

Heste har brug for at ligge ned for at få den vigtige REM-søvn. Der er typisk mindst en hest i flokken, der står op og 'holder vagt'.

FOKUS
Søvn

FORSKEREN

[Tekst: Janne Winther Christensen, forsker ved Institut for Husdyrvidenskab, Aarhus Universitet. Foto: Adobe Stock]

Sover din hest godt? – Nogle heste kollapse i søvne

Vkender det fra os selv – hvis vi ikke får sovet godt, mister vi energi, vi bliver irritable, og vores præstationsevne nedsættes.

Forskning har vist, at når vi ikke får søvn nok, svækkes vores immunforsvar og risikoen for bl.a. hjertekarsygdomme, slagtilfælde, stress og overvægt øges markant.

Under søvnen restituerer hjernen både sig selv og kroppen. Hjernen kræver at blive afkoblet, så den kan reparere sig selv, rydde op og filtrere unyttige informationer væk. Derfor er det væsentligt, at vi opfylder hjernens behov for søvn. De seneste års forskning har desuden vist, at træthed og søvnforstyrrelser kan være symptomer på sygdom. Det samme gælder hesten. Mangel på søvn kan medføre mentale og fysiske

FAKTA OM HESTE OG SØVN

- Voksne heste har brug for ca. 3,5 timers søvn i døgnet, heraf mindst 30 minutter i REM-søvn
- Heste skal ligge ned for at få den vigtige REM-søvn
- Føl og unge heste har brug for mere søvn end voksne heste
- Heste, der lider af søvnmangel, kan kollapse, når de falder i REM-søvn fra stående stilling
- Ved for lidt søvn reduceres evnen til at lære nyt og lagre informationer i hukommelsen
- Ved for lidt søvn nedbrydes immunforsvaret, og risikoen for sygdomme øges

problemer. Omvendt kan stress, smerter og sygdom betyde, at hesten ikke lægger sig ned og dermed får for lidt søvn.

Ligesom mennesker har hesten flere søvnstadier. Hesten kan opnå stadie 1 (let søvn) og 2 (dyb søvn), mens den står op. Det 3. stadie – den såkaldte ”Rapid Eye Movement,” altså REM-søvn – kan hesten kun opnå liggende. Nyere forskning har vist, at hesten kan opnå REM-søvn, både når den ligger i brystleje og i sideleje. REM-søvnen er vigtig for hjernen og bidrager fx til, at nye erfaringer og ny læring lagres bedre i hukommelsen.

Man har målt varigheden af søvnperioder per døgn hos heste. De har vist sig at være relativt stabile. Voksne heste sover ca. 3,5 timer på en nat, hvoraf REM-søvnen varer mindst 30 minutter. Den dybe søvn varer ca. 2,5 timer, og resten af tiden er let søvn.

Føl og ungheste har dog brug for mere søvn og ligger ned i længere perioder end voksne heste. Hvis hesten af en eller anden grund ikke lægger sig ned, opstår mangel på

REM-søvn. Som resultat heraf kan hesten falde i REM-søvn, mens den står op. Det fører til kollaps, idet musklerne inaktiveres under REM-søvn. Disse kollapse kan føre til alvorlige skader på hesten.

Årsager til kollaps undersøgt fra videooptagelser

En ny undersøgelse viser, at uhensigtsmæssigt management og fysiske problemer kan medføre søvnmangel hos heste. Det kan resultere i alvorlige skader, når hesten kollapse. Christine Fuchs og hendes kolleger på Ludwig-Maximilian universitetet i München observerede 36 privatejede heste, som var under mistanke for ikke at ligge ned.

Et kamera blev sat op over hestenes boks. De fik sat udstyr på, der målte fysiologiske funktioner under søvn, herunder elektriske bølger i hjernen (elektroencefalografi, EEG), øjenbevægelse (elektrooculografi, EOG), og elektriske bølger i musklerne (electromyografi, EMG), så dybden og kvaliteten af søvnen kunne måles. Hestenes staldforhold og management blev registreret.

De primære årsager til, at en hest ikke lagde sig ned, var fysiske smerter eller uhensigtsmæs-

sigt management. Hos halvdelen af hestene var søvnproblemerne begyndt i forbindelse med en ændring i hestens opstaldning eller som følge af fysiske problemer, fx

“*De primære årsager til, at en hest ikke lagde sig ned, var fysiske smerter eller uhensigtsmæssigt management.*”

HVAD VISTE DEN TYSKE UNDERSØGELSE?

- Heste, der ikke ligger nok ned, lider af søvnmangel, hvilket fører til kollaps i forbindelse med søvnperioder.
- Døgnovervågning af 36 heste med søvnproblemer viste, at hestene kollapsede mellem 4 og 199 gange på et døgn.
- Hestene havde en unormal søvnprofil. Deres REM-søvnfaser var kortere og opstod, mens de stod op. I 86% af tilfældene var hestene i en REM-søvnfase umiddelbart inden et kollaps.
- Antallet af kollaps afhæng af, hvor meget hesten havde ligget ned. Jo mere hesten lå ned, desto færre kollaps.
- 90% af heste, der kolliderer, får skader som følge af kollaps.

På ISES hjemmeside kan du se, hvordan det ser ud, når heste kolliderer. Det er voldsomt.
Se: equitation-science.com/media/the-dangers-of-sleep-deprivation-in-horses

ortopædiske lidelser. Over 90% af hestene havde pådraget sig sår/skader som følge af kollaps, primært på knæ (72%) eller kode (68%). Desuden havde 31% skader på hovedet, 18% på haserne.

Kollaps – hesten falder til jorden

Under et kollaps inaktiveres hestens muskler, når den står op og sover og kommer i REM-søvn. Benene knækker simpelthen sammen under den! Når hesten står op og sover (i let og dyb søvn) bruger den jo en vis muskelaktivitet for at holde sig oprejst. Når musklerne inaktiveres i REM-søvnen falder hesten derfor til jorden = kollaps.

Op til 199 kollapser i døgnet

De 36 heste kollapsede mellem fire og 199 gange på en 24-timers periode! Antallet hang sammen med, hvor lidt hesten lå ned: Jo mindre liggetid, desto flere kollaps. Hestene havde alle en unormal søvnprofil.

Deres REM-søvnfaser var kortere end hos normale heste og opstod, mens hesten stod op. I 86% af situationerne var hestene i en REM-søvnfase umiddelbart inden et kollaps. Undersøgelsen pegede endvidere på, at søvnmangel hang sammen med ændret adfærd hos hestene, fx nedsat præstation. Ejere havde altså bemærket ændret adfærd i perioden, hvor hestene ikke lå ned i boksen om natten.

Overraskende almindeligt med søvnproblemer hos heste

Forskerne var overraskede over hyppigheden: Siden projektet blev kendt i Tyskland, har over 300 hesteejere kontaktet forsker-teamet for at få hjælp. Behandlingen af søvnproblemer består dels i at identificere de underliggende årsager til, at hesten tøver med lægge sig ned. Det kan for eksempel være fysiske lidelser, for lidt plads i boksen eller løsdriften, mangelfuld strøelse eller uhensigtsmæssige sociale forhold mellem hestene. I et løsdriftssystem med begrænset plads, kan hestene forstyrre hinandens søvn. Flytning af hesten fra ét system til et andet kan også medføre søvnforstyrrelser, dels pga. social stress, dels kan en hest, som er vant til at gå i løsdrift, være utryk ved at lægge sig ned i en boks, hvis boksvæggen betyder, at den pludselig ikke kan se andre heste.

Hvad laver din hest om natten?

Som hesteejer bør du være opmærksom på, om hesten ligger ned. Det kan ofte ses på strøelse i hestens pels. Sår og skrammer på knæ og koder kan være tegn på kollaps. Man kan også sætte et vildtkamera op i boksen eller løsdriften. Det har vi bl.a. brugt til at måle islandske hestes brug af læskure, og det er interessant at se, hvad hesten laver om natten.

Nogle heste ligger primært på folden, selvom de har adgang til et læskur eller et

indendørsareal med strøelse. Så hesten kan godt ligge ned, selvom man ikke ser den ligge indenfor. Man skal desuden være opmærksom på, om søvnforstyrrelsen er forbigående i forbindelse med flytning eller udskiftning i flokken. Man bør kontakte dyrlægen for at få undersøgt hesten for fysiske smerter i bevægeapparatet, som gør det ubehageligt for hesten at lægge sig ned. Hvis der ikke er fysiske problemer, bør man prøve at identificere og ændre de forhold, der er skyld i den manglede liggeadfærd – er det fx liggeområdets fysiske rammer, strøelsens kvalitet eller det sociale forhold mellem hestene.

Er en stor boks bedre?

Et dansk specialeprojekt undersøgte, om boksstørrelsen har betydning for hestens liggeadfærd. Otte heste overnattede otte nætter i en stor boks (2,5 x hestens stangmål) og otte nætter i en lille boks (1,5 x hestens stangmål) og to i et overkrydsningsforsøg, dvs. nogle heste startede i den store boks, andre i den lille.

Efter en tilvænningsperiode på fem dage blev frekvensen og varigheden af deres lig-

geperioder registreret. Undersøgelsen viste, at hestene havde en længere varighed af brystleje, når de overnattede i store bokse. Den totale varighed af liggeadfærd var imidlertid ikke statistisk signifikant påvirket af boksstørrelsen (Raabymagle & Ladewig, 2006).

Det kunne være godt at gentage forsøget med flere heste. En schweizisk undersøgelse af hestes liggeadfærd i gruppeløsdrift viste, at størrelsen på det strøede område havde betydning for hestenes liggetid – jo større strøet område, desto længere tid lå hestene ned. Det havde især betydning for lavt rangerende heste, som ved pladsmangel havde den korteste liggetid (Burla m.fl. 2017). Desuden tyder flere undersøgelser på, at strøelsen kan have stor betydning. Heste har ofte længere liggeperioder, når boksen er strøet med halm i forhold til spåner (Greening m.fl. 2013), og kortere liggetid med halmpiller end med spåner og halm (Köster m.fl., 2017). 🐾

Kilder:

Burla, Rufener, Bachmann, Gyga, Patt & Hillmann, 2017. Space allowance of the littered area affects lying behavior in group-housed horses. *Frontiers in Veterinary Science* 4:23. Fuchs, Kiefner, Reese, Erhard & Wöhr, 2018. Equine recumbent sleep deprivation: effects on mental and physical health. *Proceedings fra ISES 2018*, s.44 (www.equitation-science.com, se under 'previous conferences' og åbn 'Proceedings'. Greening, Shenton, Wilcockson & Swanson, 2013. Investigating duration of nocturnal ingestive and sleep behaviors of horses bedded on straw versus shavings. *Journal of Veterinary Behavior - Clinical Applications and Research* 8, 82-86. Köster, Hoffmann, Bockisch, Kreimeier, Köster & Feige, 2017. Lying behaviour of horses depending on the bedding material in individual housing in boxes with or without adjacent pen. *Pferdeheilkunde* 33, 43-51. Raabymagle & Ladewig, 2006. Lying behaviour in horses in relation to box size. *Journal of Equine Veterinary Science* 26, s. 11-17.

Livslang sygeforsikring uden krav om livsforsikring

Hos os får du skræddersyet dækning til din hest og hurtig skadebehandling.

Vi behandler nemlig 90% af alle skader inden for kun én hverdag.

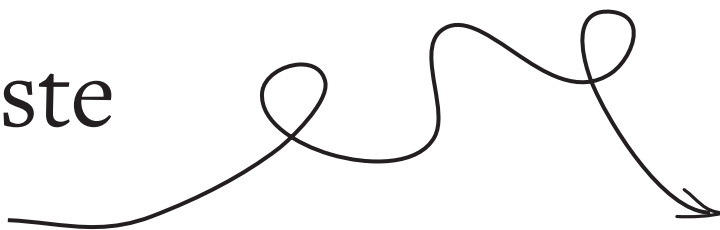
AGRIA SKABER TRYGHED FOR RYTTERE OG DERES HESTE

Læs mere på agria.dk

Agria er specialister i dyreforsikringer
Vi har forsikret heste siden 1924

Agria
Dyreforsikring

Malte elsker heste – især Hervör

Stafetten er denne gang forbi årets unge kåringsrytter 2019 og dobbelt Danmarksmester i Børneflokk, 11-årige Malte Cook. Via FaceTime er vi hjemme hos ham – både ude på hestefoldene og inde i familiens sofa. Sådan helt håndholdt.

Maltes mor, Charlotte, filmer interviewet. For vi kan ikke besøge Malte på grund af smittefare fra COVID-19. En fare, der forhåbentlig snart driver over, så han igen kan komme ud at ride stævner og vise heste til kåringer. Det kan Malte godt lide, for i fritiden rider og træner han heste hjemme på Bakkeholm. Han er super god til at mærke på en hest, om den er glad – og han vild med fart og fælleskab.

[Tekst: Kristina Christensen
Foto: Althing.dk, Sasha Nellemose,
C.G. Fotografi, Kristina Christensen]

Vinden tager i hans lange pandehår. Kinderne er røde, og jakken ser dejlig varm ud. Malte Cook står på en fold, da han toner frem på skærmen. Solen er skarp, og han misser med øjnene. Vinden huler i telefonens mikrofon. Man kan høre på Maltes stemme, at han er glad.

Det er hans mor, Charlotte, der filmer interviewet. Derfor taler Malte og hans mor

også indimellem sammen om, hvad han rigtig godt kan lide i sit hesteliv.

Malte smiler og vinker til kameraet. Om lidt skal han træne Rán frá Fákshólum, som efter planen skal kåres i 2020, fortæller han. Rán er en hoppe, som for nylig er kommet til Bakkeholm fra Island. Først skal vi lige hilse på hans egen Hervör frá Blesastöðum 1A.

Den dengang 10-årige Malte på Hervör frá Blesastöðum, vinder guld ved DM i Børneflokk 2018.

Hervör får et kram af Malte ved DM i Gædingakeppni i 2018.

Malte stryger ivrigt afsted over folden. Charlotte følger efter og filmer. Den spøjse interviewform sender hende først over noget hegn og så under noget hegn for rullende mobilkamera, inden vi er fremme ved Hervör.

Hvordan dommerne bedømmer præstationen er ikke altid så vigtigt for Malte. Det er samhørigheden og nærheden med hestene, der betyder mest.”

– Jeg fik Hervör i fødselsdagsgave, da jeg blev otte. Vi ledte efter en hest til mig, og hun var bare rigtig god og sød. Jeg kan allerbedst lide at ride pas på hende. Det er jo gået rigtig godt med mig og Hervör. Også selvom hun godt kan finde på at springe lidt afsted, siger

Malte, mens han kæler for hendes næseryg, og hun snuser til kameraet.

Sej børnerytter med stort talent

Malte er et ungt talent i islandshestesporten og som rytter på kåringsbanerne. Han er søn af Charlotte Cook, der er verdensmester i pasdisciplinen P2 i 2017 og VM-sølvvinder i 2019 i både P1 og P2.

Charlotte Cook har i flere år ligget i toppen af verdensranglisten og kendes også for sin særlige ridestil, hvor hun praktiserer at ride pasvæddeløb i korte bøjler som i monté. Maltes bøjler er også korte, men det skyldes udelukkende, at han er et barn.

Når man ser ham ride, er det svært ikke at blive imponeret. Han har en naturlig ro over sig samtidig med, at han kan ride fast forward. Noget, som han også blev anerkendt for tre gange i 2019 med en Feather Prize (pris for god og harmonisk ridning, red.) – bl.a. ved DM i gædingakeppni.

Malte har indfølelse med heste, fortæller hans mor.

– En god dag for Malte er en dag, hvor han og Hervör har haft en rigtig god oplevelse sammen. Hvordan dommerne har bedømt dem, er ikke altid så vigtigt for ham. Det er samhørigheden og nærheden ➡

Malte Cook

Alder: 11 år, bliver 12 år til oktober.

Bopæl: Stutteri Bakkeholm ved Mårum, hvor der er 60 islandske heste.

Antal heste: Én, Hervör fra Blesastöðum 1A.

Jeg ser op til: Jóhann R. Skúlason og Finnbogi frá Minni-Reykjum, fordi Jóhann valgte den, da den var et føl og selv har trænet den hele vejen til tops.

Yndlings...

Hestefarve: Ikke nogen specielt.

Hest udefra: Jeg kan rigtig godt lide Logi fra Bakkeholm, som har været her, men nu er den solgt. Det er en pashest, som vi selv har opdrættet. Den kunne jeg godt lide at ride pas på.

Tv-serie: Ikke rigtig nogen særlig tv-serie.

Sted: Sri Lanka, hvor jeg her været på ferie. Jeg kunne godt lide at surfe og lege i bølgerne.

Sportsdisciplin: Speedpas, men jeg kan også godt lide at gå til springgymnastik, for så får man også en god balance. Det har jeg nok af.

med hestene, der betyder noget for ham, siger hun.

– Der er heste herhjemme, som ikke engang vores staldpiger har lyst at sætte sig op på, men som du gerne vil ride på. – Er det ikke rigtigt, spørger Charlotte.

I år er mit mål, at Hervör gerne skal kåres i første klasse. Når jeg træner hende, rider jeg hende uden sadel i ridehuset.”

Lærte at holde balancen uden bøjler

Malte var fire år, da han red sit første stævne på en islandsk hest til islandshestens dag i Helsingborg. Fart er ikke noget, han er bange for.

– Kan du ikke huske dengang, jeg red helt vildt hurtigt rundt og rundt inde i ridehallen allerførste gang, mor? Jeg skulle selv ride på Sól. Selv om den løb i galop, holdt jeg mig bare fast, så godt jeg kunne!

– Ja, det var faktisk uden bøjler, for du skulle jo lære at holde balancen. Men du er nu aldrig kommet til skade, svarer Charlotte og griner ved tanken om dengang.

Fedt at blive årets unge kåringsrytter

Både forrige og sidste år kårede Malte selv sin hoppe Hervör. Der lyder prust fra hende i baggrunden, mens Malte fortæller om, hvordan det var at kåre sin hest.

– Dér første gang (i 2018, red.) skulle jeg kun selv ride hende den første dag, og min mor skulle ride hende på anden-dagen. Men fordi én af mine venner ikke lige havde tid til at komme på besøg hos mig den dag, fik jeg alligevel tid til at ride hende.

– Det var sjovt. Det var også sjovt at kåre hende 2. gang (i 2019, red.), for dér fik hun 8,0 for pas. Det vigtigste ved en kåring er at kende hesten så godt, at man ved, hvornår den gør sit bedste. Det synes jeg, at jeg er god til at mærke på Hervör. Jeg synes også, at det var rigtig godt at få prisen som årets unge kåringsrytter i 2019.

Malte kan rigtig godt lide fællesskabet og at være sammen med andre børn, når han er ude til islandshestetævn. Charlotte fortæller, at der ved store events som fx et DM er en stor gruppe børn, der har et fantastisk sammenhold. – De hygger sig, og tit skal jeg ud at indfange Malte og hans bror Niklas sent om aftenen for at få dem i seng. Her sidder Malte th. med Óskar Erik Kristjánson tv.

– Ja, og du blev også stolt, supplerer Charlotte.

– I år er mit mål, at Hervör gerne skal kåres i første klasse. Når jeg træner hende, rider jeg hende uden sadel i ridehuset.

Faktisk rider Malte uden sadel alle steder. Han rider i skoven og træner paslægninger uden sadel og med sadel. Det gør ingen forskel for ham.

– Vi rider også i skoven og hjemme på pasbanen. I går trænede jeg også mit femgangsprogram. Jeg har trænet at slippe tøjlerne i tølt, så nu kan jeg bare slippe tøjlerne og række hænderne op i vejret på hende.

Et ønske – og lidt en drøm

Udover selv at kåre Hervör igen har Malte et andet ønske.

– Det kunne være så fedt at blive udtaget til landsholdet. Det fortæller han nu fra sofaen, mens han spiser ærter. Han fortæller også, at det er hans mor, der har lært ham at blive god til at ride. Og at han lige har været ude på en anden af Bakkeholms heste, der hedder Máney fra Fet, der løb 100 meter på 8,49 sekunder. Malte har et ur, der kan måle fart.

– Når vi rider herhjemme, hjælper min mor med at sige, hvad jeg skal gøre, og det

har vi det sjovt med. Vi har det også hyggeligt, når vi pakker traileren og tager afsted. Jeg kan ikke så godt lide at få undervisning af andre end min mor.

Farten er det fedeste ved at ride, og Máney er sej til det.”

– Farten er det fedeste ved at ride, og Máney er sej til det. Hende skal jeg ride stævner på i år. Mest som pasrytter og måske komme på landsholdet med. Jeg vil gerne blive ved med at dyrke den her sport, og for at nå et mål, skal man jo træne. Men man behøver ikke at træne hver dag. Jeg kan også bare rigtig godt lide at klatre og hoppe på trampolin. 🐾

Divar från Lindnäs

...og Stutteri Agerholm i Helsing-Nordsjælland byder velkommen til bedækningssæsonen 2020!

Divar er hingsten lidt ud over det sædvanlige – imponerende udstråling, ekstraordinære og klart adskilte gangarter, stærke ben og hove, et vidunderligt og samarbejdsvilligt sind og charme der kan score os alle...

indehaver af verdens højeste kåring i 2015, fortsat blandt verdens absolut højest kårede hingste, unik og stærk afstamning med masser af flotte afkomskåringer!

Divars afkom er virkelig smukke og elegante, meget velrejste og langbenede med flotte og adskilte gangarter og så tilmed med et elskeligt og samarbejdsvilligt sind! Tilbagemeldingerne på Divars afkom

er virkelig positive, og flere ventes kåret i år ud af de relativt få afkom der er gamle nok!

Vi tilbyder enefolde med læskur til hopperne og har en meget erfaren og dygtig reprodrylæge til rådighed. Divar vil håndbedække i sæsonen 2020.

Læs mere om Divar på www.divar.dk og følg Divar og alle hans vidunderlige afkom på facebook.

Kåringsresultater for Divar

Total: 8,78

Byg: 8,69

Rid: 8,83

9 for Tölt, Pas, Vilje&Sind, Form, Proportioner og Hårpragt
9,5 for Hove og Benkvalitet

Mildt og samarbejdsvilligt sind. Glóbrunn – avler ofte cremegenet videre.

Kontakt Henriette på tlf.: 51702874 eller post@divar.dk

Afkom efter Divar:

Grönn från
Gröna Gången
Kåret som 6 års med
Total: 8,44 Rid: 8,67
Byg: 8,11 – bl.a. 9,5
for pas!

KOSTVEJLEDEREN

[Tekst: Christina Kryder, uddannet agronom ved KU og ansvarlig for St. Hippolyt Nordic Foto: Xxxxxx]

Sæt hesten på græs stille og roligt. Start med 15 minutter ad gangen og øg langsomt. Kostvejlederen giver dig gode råd til indgræsning, og hvordan du sikrer, at din hest får mineraler nok, når den går på græs.

Sommerfodring, græs og fruktan

Sommergræs giver hvert år mange udfordringer og spørgsmål. Skal hesten på græs eller ej? Skal den have foder eller ej? Og hvad med vitaminer og mineraler?

Næringsindholdet i græs ændrer sig i løbet af sommeren, og heste, der udelukkende går på græs, bør derfor få et vitamin- og mineral tilskud, da specielt mineralerne kan være svære at få i tilstrækkelig mængde fra græsset sommeren igennem.

Indgræsning

Græsset kan i de første forårsmåneder have et ekstremt højt indhold af sukker. Derfor er det altid en god idé at vænne hesten til græsset langsomt. Den har et følsomt tarmsystem og kan let få fordøjelsesproblemer som kolik, diarré eller i værste fald blive forfaren. En stille og rolig indgræsning kan være nødvendigt for at vænne tarmfloraen til de letfordøjelige kulhydrater, der er i forårsgræsset. Der findes mange "opskrifter" på

indgræsning, men ét forslag kan være, at give hesten 15 minutter den første dag og så øge med 15 minutter om dagen, indtil to timer er nået.

Siden øges med 30 minutter om dagen indtil 4-5 timers græsning er nået. Her bør hestens fordøjelsessystem have vænnet sig til græsset, og døgnfold er en mulighed. Måden er ikke optimal for heste med en historik med forfarenhed. For den gruppe bør det gå langsommere, og man bør have en professionel vurdering af, om hesten overhovedet skal gå græs, og hvor mange minutter/timer den i så fald kan komme op på.

Hvor meget og hvor længe æder hesten

Heste på døgnfold græsser ca. 12,5 timer ud af døgnets 24 timer, i nogle perioder op til 16-17 timer. Græsindtaget har tendens til at være højest omkring solopgang og solnedgang og lavest i timerne før solopgang. Det ligger typisk mellem 2-2,5 % tørstof af kropsvægten, men nogle heste æder mere.

Græsset –hvornår vokser det?

De græssorter, der vokser i Norden, trives bedst i et koldere klima og starter med at vokse, når temperaturerne når omkring 7°. Græsset vokser optimalt mellem 16° og 24° graders varme. Disse græssorter lagrer fruktan, der anvendes til vækst. Efterhånden som planten vokser, og stænglen bliver længere, bliver indholdet af de mere tungt fordøjelige fibre som cellulose, hemicellulose og lignin højere. Indholdet af sukkerarter, protein, mineraler og fedtstoffer bliver mindre, jo længere stænglen bliver.

Hvad er fruktan, og hvordan påvirker det vores heste?

Fruktaner er en gruppe af letforgærbare fibre, som findes i græs. Fruktan bliver ofte forvekslet med sukker og var tidligere anset som årsagen til, at heste blev forfangede. I dag tyder det mere på, at sukker og insulin er skyld i denne smertefulde sygdom hos heste.

Fruktan påvirker ikke hestens blodsukker, og vil derfor ikke forårsage forhøjet insulin. Risikoen for udvikling af forfængenhed vil derfor også være mindre. Hvis fruktanindholdet i græsset er højt, vil sukkerindholdet også være det, fordi ophobning af sukker i græsset stimulerer dannelsen af fruktan til græssets lager. Fruktan er altså en form for energilagring til græsset, når det vokser i de mørke timer om natten. En lavfruktan græsblending er ikke fruktan- eller sukkerfri. Den ophober stadig både fruktaner og andre sukkerarter, men det handler i høj grad om, hvilke fruktaner der dannes. Jo længere kæder fruktanerne har, jo sværere er den for

hesten at fordøje, og jo mindre påvirker den miljøet i tarmen.

De kortkædede fruktaner er meget let fordøjelige. Mange af dem er allerede omsat i den sidste del af tyndtarmen samt i begyndelsen af blindtarmen. De fungerer i tarmen som prebiotika. Hvis du vælger en lavfruktan græstype til din mark, betyder det ikke, at den er sukkerfri, for sukkerindholdet vil stige præcis lige så meget som i de andre græsarter. Du bør få lavet en analyse på dit grovfoder, hvis du vil kende det mere præcise indhold.

Vitaminer og mineraler i græsset

I forårsmånederne har græsset et højt indhold af vitaminer specielt A- og E-vitaminer, og græsset dækker også langt hen ad vejen hestens behov for B-vitaminer. Derimod indeholder græsset ofte for få mineraler eksempelvis zink, kobber og selen til at dække hestens behov sommeren igennem. Indholdet af mineraler i græs afhænger af, hvilken type græs, der vokser på marken og af, hvilket vækststadium planten er på. Så jo senere på sommeren det er, jo højere græsset er, jo lavere er mineralindholdet. Du kan derfor ikke være sikker på at din hest, er dækket ind på vitaminer og mineraler sommeren igennem.

Det er heller ikke en holdbar løsning at sætte en spand/balje med mineraler ud på folden, da nogle heste vil indtage meget og andre intet. Det mest optimale er at fodre hestene en gang dagligt med et fuldt dækkende mineraltilskud eller et foder, hvis der er behov for det.

Tilskud

I princippet kan de fleste heste undvære vitaminer i de første forårsmåneder, hvis de går på græs og får nok af det. Men da

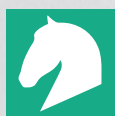
mange islandske heste vil være i risiko for overvægt og forfængenhed, vil de ofte ikke få græs nok til at dække deres behov, og derfor anbefales det altid som minimum at tildele et vitamin- og mineraltilskud hver dag sommeren igennem.

Typiske tegn på mineralmangel kan være afblegning af

pels, specielt i man og hale samt på ryg og bagpart. Det ses ofte, at sorte heste får brune hår, og røde heste bliver helt gule i pels og man-hår. Disse mangler er i første omgang ikke skadelige for hesten, da de fleste heste lagrer mineraler forskellige steder i kroppen. Når hesten har udtømt lageret, eller der opstår andre former for stofskiftelidelser, påvirker det hesten og kan give mere alvorlige problemer. 🐾

Typiske tegn på mineralmangel kan være afblegning af pels, specielt i man og hale samt på ryg og bagpart.”

KONGERIGET
DANMARKS
HESTEFORSIKRING

PRISEKSEMPEL:

**Livsforsikring inkl.
akut operations-
dækning
v/ kr. 25.000,-
1.476,-/ÅRLIGT**

KONTAKT OS & HØR NÆRMERE

WWW.KDH.DK

HER I
VORES
KLUB...

SAMARBEJDET OG RIDEHUSET ER THORS STÆRKE MOTOR

Det myldrer med initiativ og virkelyst i landets islandshesteklubber organiseret under Dansk Islandshesteforening. I TÖLT er vi nysgerrige på, hvad der er på spil derude i lokalklubberne. Hvad driver jeres fællesskaber? Hvad har I på hjerte i jeres klub? Hvad er jeres historie, og hvordan adskiller netop jeres klub sig fra andre?

[Tekst: Kristina Christensen, foto: Leni Kümmel Christensen]

TÖLT tuner ind på Islandshesteklubben Thor i interview med formand Jette Saltoft Gram, kasserer Bente Nordbjerg Nielsen og sekretær Inger Frederiksen.

Klubben kan skrue og op ned for medlemsoptaget ud fra en filosofi om at bevare et højt medlemsengagement. Begge dele er skrevet ind i vedtægterne.

Hvad er jeres historie, og hvad adskiller jeres klub fra andre?

– Thor er baseret på en overtagelse af en hensygnende storhesteklub, Kr. Saaby Køre- og rideforening, som havde et ridehus. Ri-

dehuset ligger i i Lejre kommune, hvor flere med islandske heste meldte sig ind for at kunne ride i det allerede i 1990'erne. Medlemstallet blandt DRF-medlemmerne (Dansk Ride Forbund, red.), var stærkt faldende. Derfor gik islænderrytterne ind i bestyrelsen og stiftede Thor som et ekstra ben på den eksisterende klub med medlemskab både af DRF og Dansk Islandshesteforening. Kort efter var der så få DRF-medlemmer, at man besluttede at lukke den del i 2007.

Som noget særligt ved Thor skrev man fra starterne ind i vedtægterne, at et medlemskab forpligter. I vedtægterne lyder det:

Thors medlemmer er gode til at finde på sjove arrangementer som f.eks. ”Fedt og Flæsk,” hvor vi spiser æbleflæsk og pudser sadler.”

Der er masser af liv og aktivitet i Thors ridehus.

"Ethvert aktivt medlem forudsættes at yde et efter alder, helbred og facilitetsbenyttelse passende praktisk bidrag til klubbens drift". Blandt andet derfor er der også begrænsning på antal medlemmer ud fra en filosofi om, at hvis vi kender hinanden, tager man også ejerskab og overholder sine hjælper-tjanser. Ligesom der i vedtægterne er mulighed for at skrue op og ned i optaget af medlemmer. I år har vi sat medlemsoptaget op fra 60 til 75 medlemskaber. Med et medlemskab mener vi adresser. Der er således også tale om familiemedlemskaber.

Omdrejningspunktet er ridehuset. Som et medlem beskrev det, bliver man medlem af et ridehusfællesskab. Vi betaler kontingent og ikke ridehuskort. Til gengæld er stort set alle aktiviteter lavet for, at ridehuset kan drives for kontingenterne.

Hvilke eksempler vil I fremhæve på det engagement, der er i klubben?

– I flere år stod Thor i spidsen for et event kaldet "Ishesteligaen", hvor man gennem stævner i løbet af året kunne kvalificere sig til et finalestævne. Stævnet blev holdt på Hedeland og var ekstra festligt med flotte præmier og sejrdsdækkener i alle klasser.

Heldigvis betød arrangementerne, at Thor var godt polstret med egenkapital, da snetrykket i november 2015 tog livet af ridehuset. Sammen med en god forsikring gjorde det, at vi kunne genopbygge og udvide ridehuset til den størrelse, som det har nu, 20x40 meter. Da taget brød sammen, stod der kun to ender tilbage, rytterstuen, tilskuerpladser og toilet i den ene ende og de næsten nye bokse – tre styk – i den anden ende.

I april 2017 indviede vi det nye ridehus.

Efterfølgende er toilet og køkken også renoveret. Det er et godt eksempel på engagementet, der i høj grad bar os igennem den periode.

Som noget særligt har Thor fra begyndelsen skrevet ind i vedtægterne, at et medlemskab forpligter. Blandt andet derfor er der også begrænsning på antal medlemmer ud fra en filosofien: Hvis vi kender hinanden, tager vi ejerskab og overholder hjælper-tjanser."

Ridehuset betyder meget for klubben og benyttes både til almindelig træning af enkelte medlemmer, kurser og undervisning. Thors medlemmer er gode til at finde på sjove arrangementer som f.eks. "Fedt og Flæsk," hvor vi spiser æbleflæsk og pudser sadler.

Siden efteråret 2017 er der afholdt kurser i stævnetræning i vintermånederne. Her får rytterne tip til at ride programmer og i det hele taget at blive bedre. Det har været utroligt populært med ryttere fra både Syd- og Nordsjælland.

Er der nogle tiltag, som I gerne vil dele med eller anbefale til andre klubber?

– Thor har altid været meget engageret i Hedeland og afholdt stævner der. Stævnet, som Thor afholder til Bededag, har bidraget til driften af Hedeland med betydelige beløb. Thor er afhængig af frivillige til arrangementerne, og selvfølgelig har vi indimellem udfordringer med at skaffe frivillige hjælpere, men overordnet tror vi på, at filosofien om begrænset medlemsoptag virker – for vi kender hinanden. Vi prøver selvfølgelig også at vise, at vi sætter pris på deres indsats. I 2019 fejrede vi derfor de mange frivillige i forbindelse med Hedelandsmesterskabet, hvor alle fik gaver.

Vores sekretariat er efterspurgt til andre stævner og har været bemandet af "gamle rotter". I 2019 blev et af stævnerne klaret af unge medlemmer. Vi håber, at vi nu har næste generation på plads.

En af de ting, som vi også er kendt for, er vores dommersekretærteam. I udtagelserne prøver vi – så vidt det er muligt – udelukkende at have sekretærer på, som sidder der hele dagen og som kan holde hovedet klart i pressede situationer. Alle nye i vores dommersekretærteam får en introduktion til opgaven og placeres ved den dommer, der sidst viser karakterer. På den måde er presset mindre på de nye. 🐾

BREVKASSE

Brevkassen er din mulighed for at stille spørgsmål om ernæring og sundhed af din hest. Mit navn er Christina Kryder, og jeg er uddannet agronom fra KU. Jeg har arbejdet som foderkonsulent hos St. Hippolyt siden 2008 og er i dag faglig ansvarlig for hele St. Hippolyt Nordic. Jeg skal forsøge efter bedste evne at guide og give dig svar på dine spørgsmål. Har du spørgsmål, så skriv til toelt@islandshest.dk. Skriv brevkasse i emnefeltet.

Kære Brevkasse

Jeg har en hoppe, som skal fole omkring 1. juni. Hun har tidligere været forfangen, og jeg er i tvivl om, hvad jeg skal gøre nu, hvor hun skal fole og på græs. Skal jeg være bekymret for at lukke hende på græs, når hun er drægtig? Hvad med føllet? Håber du kan hjælpe mig.

Hilsen Margit

Kære Margit

Tak for et godt spørgsmål. Det er utroligt vigtigt, at opdrættere er opmærksomme på, hvilke hopper, der er egnede som avlshopper. At man ikke kun ser på præstation og gangarter, men også vurderer hoppens sundhed, og hvad hun potentielt kan give videre til det kommende føl.

Med en hoppe som tidligere har haft problemer med forfangenhed, insulinresistens eller blot har været overvægtig, skal du være ekstra forsigtig med fodring under drægtigheden. Seneste forskning tyder på, at drægtige hopper, som har tendens til overvægt, insulinresistens eller overfodres med energi i drægtigheden, vil påvirke fosterets stofskifte. Risikoen for, at føllet fødes med nedsat insulin følsomhed, er stor. Det sker muligvis, fordi føllets stofskifte tilpasser sig hoppens for bedre at kunne overleve uden for livmoderen. Det er naturens måde at sikre overlevelse, selvom det her risikerer at skabe problemer for føllet i en tidlig alder.

Vi ser, at yngre og yngre heste udvikler insulinresistens. Dette kan have betydning for føllets fremtid som ridehest og for dets generelle sundhed.

Du skal primært være opmærksom på energiindholdet i dit foder og om energien stammer fra letfordøjelige kulhydrater, såsom sukker og stivelse, eller fra fibre og fedt. Vær meget opmærksom på, hvor meget græs, hoppen får. Specielt i de tidlige forårsmåneder kan være store mængder energi i græsset, herunder meget sukker.

Det er vigtigt, at hendes vægt holdes så stabil som muligt gennem drægtigheden og at hun fodres til et stabilt blodsukker. Dette

betyder flere fibre og mindre sukker og stivelse. Du skal ikke fjerne alt sukker og stivelse men begrænse det. Det handler ikke om at fjerne næringsstofgrupper, men om at balancere det, så det samlede energiindtag begrænses, uden at hoppen sultes.

Find et fiberbaseret foder som er tilpasset det ekstra behov hos drægtige hopper i den sidste del af drægtigheden. Her mener jeg øget energi (primært fra fibre), men også ekstra protein, vitaminer og mineraler. Sørg for en langsom indgræsning og vent med at give hende fuld afgræsning, til hun har folet og er i fuld laktation. Du skal selvfølgelig vurdere løbende, om hun bliver for tyk på græs og om føllet vokser som det skal.

Der er mange gode, vigtige næringsstoffer i græs. Derfor går jeg altid ind for, at drægtige og diegivende hopper kommer så meget på græs, som det er muligt. Samtidig er det vigtigt, at der er balance, så både hoppe og føl holdes sunde og raske.

Endelig vil jeg anbefale dig at give hoppen ekstra vitaminer og mineraler den sidste del af drægtigheden. I den sidste del af drægtigheden vil føllet lagre sin lever med vigtige næringsstoffer, så det kan klare sig de første par uger på modermælk, indtil det begynder at kunne indtage foder. Jeg ønsker dig held og lykke med din hoppe og føl og håber, alt går som det skal. 🐾

Med venlig hilsen Christina

I den sidste del af drægtigheden vil føllet lagre sin lever med vigtige næringsstoffer, så det kan klare sig de første par uger på modermælk..."

ISLAND Rideferie

★★★★★

Prisgaranti!
www.travelnord.dk

TRAVEL NORD

ADVOKATFIRMAET PERNILLE SKINNERUP

JURA OM HESTE

pernilleskinnerup.dk / pernille@skinnerup.dk / 29 16 48 83

Almindelige I piller Coatede

KILOPRIS FRA 80,-

- Hurtig levering
- Fragtfrit ved 499,-

LOPPEFRØSKALLER

- Almindelige skaller
- I piller i 2 varianter
- Coatede i 3 smagsvarianter

Bestil gratis vareprøver og lad din hest vælge.
Se flere produkter og gode tilbud i shoppen.

WWW.DAMINOSHOP.COM

TØLTHESTER

Improves your riding

 www.toelthester.dk

HYLDAHL.com

- salg og service i hele Danmark -

Prestige®

ITALIA

WWW.RYTTERTILRYTTER.DK

JÓN FRA TYREVOLDSDAL - DK2010100446 - BLUP 124

BLUP 124

B. 8.35 - R. 8.35 = T.8.35
F: Viktor f. Diisa, R. 8.74 - B. 8.48
M: Jónína f. Pulu, B. 8.02 - R. 8.54

Smuk, langbenet, med et unikt sind og 5 flotte gangarter.

GOD STØRRELSE OG FORM:
145 cm og 138 cm på kryds skabt til at gå "op ad bakke".

GODE OG SIKRE FORHOLD
Håndbedækning. Føl og goldhopper går adskilt. Se video med hvordan vi håndterer bedækning på fb. ved at søge på Tyrevoldsdal Islandsheste :)

Tyrevoldsdal Islandsheste v. Peter Frederiksen - 2024 8085 - www.tyrevoldsdal.com

KATLA

VI TROR PÅ KVALITET

Udstyr til dig og din islandske hest
www.katlaudstyr.dk
Hovedgaden 16 | 2690 Karlslunde

Hvad gør et medlemskab af Dansk Islandshesteforening for mig?

Et medlemskab giver dig:

- Et værdiskabende netværk og ramme om at kunne dyrke interessefællesskabet omkring den islandske hest i Danmark.
- Tilbud om aktiviteter fx Aktivitetsugen i Kompedal, arrangementer og kurser.
- Uddannede og autoriserede sports- og gædningakeppnidommere, trænere og FEIF-instruktører.
- Kvalitetsavl og kåringer.
- Rabat på fagmagasinet TÖLT.
- Gratis adgang til den verdensomspændende database WorldFengur.
- Styrke og forhandlingskraft i ridepolitiske sammenhænge. Fx når foreningen kæmper for øget adgang til ridning i naturen.
- En landsorganisation for islandshesteklubber hvor medlemmer, kan deltage i aktiviteter med deres islandske heste.
- Hjemmeside, presse, PR og sociale medier.
- Service og rådgivning på sekretariatet.

● ●
DI respekterer og viser hensynsfuld adfærd overfor hesten, naturen, andre interessenter og hinanden.

DER ER
I ALT CA. 37.000
ISLANDSKE
HESTE I
DANMARK

Følg os på facebook
facebook.com/DanskIslandshesteforening